

AFRIKAANS HUISTAAL (Opdateer April 2015)

A. METODE VAN ASSESSERING

Eksterne Eksamen:	Vraestel 1	3 uur	(100)
	Vraestel 2	3 uur	(100)
Interne Assessering:	Lêer		(100)
	Mondeling		(100)

400 punte

B. VEREISTES

VRAESTEL 1: LEESVRAESTEL/RESPONS OP TEKS VAARDIGHEDE: TAALSTRUKTURE EN -GEBRUIK; LEES EN KYK

3 uur **(100)**

Hierdie vraestel fokus op die vermoë om inligting te verken en te verwerk en die struktuur, formaat en funksie van tekste te analiseer. Taal- en grammatikavrae sal gerig word op die funksie van en redes vir die gebruik van sekere grammatikale vorme of taalkonvensies oor 'n wye verskeidenheid van teksoorte.

Hierdie vraestel sluit in:

1. **Begripsvrae** in 'n verskeidenheid leesstukke van 700 – 800 woorde in lengte, afhangende van die digtheid van die teks. Sodanige tekste kan resente koerant- of tydskrifartikels, advertensies, spotprente en strokies insluit. (±30)

2. **Taal- en stylvaardighede** a.h.v. 'n verskeidenheid begrip-, styl-, formaat- en taalverskynsels oor: propaganda, advertensies, visuele tekste, vaktaal/ander kurrikuluminhoude asook woordeboekvaardighede.

Leeders moet die volgende handeling ten opsigte van aktuele en resente taalverskynsels (**redigering**) in allerlei tipes tekste kan doen: sinsverbetering, puntuasie, spelling, sintaksis, registermanipulasie, woordvorming, idiomatiese taalgebruik.

Hierdie vaardighede en kennis word dikwels ook op 'n geïntegreerde wyse by bogenoemde tekste getoets. (±30)

3. 'n **Opsomming**. Die kandidaat moet 'n teks verkort ten einde begrip te toon asook taalvaardigheid ten toon stel deur (verkorte) inligting binne 'n nuwe konteks aan te bied. Die vereistes vir die opsomming sal in die opdrag aan die kandidaat deurgegee word. Die formaliteit, register en formaat wat vereis word, sal aangedui word. Die teks vir die opsomming sal verskil van die begripaleesteks. (10)

Dieselfde teks kan ook gebruik word om enkele aspekte van taal te verken sodat van die punte by 1 en 2 hierbo gebruik word.

4. **Poësie** (voorbereid en onvoorbereid). Kontekstuele vrae: (30)
- i) **Onvoorbereide gedigte**
In hierdie afdeling word die leerder se begrip van die gedig as genre getoets. Kandidate kan gevra word om meer as een teks te interpreteer en/of met ander te vergelyk. Dit kan die vorm aanneem van 'n uittreksel uit 'n ander voorgeskrewe gedig of 'n visuele teks. Hier mag ook 'n keusevraag gebruik word. (10 – 15)
- ii) **Voorbereide gedig(te)**
Vrae word oor voorgeskrewe gedigte gestel. In die vrae kan verwys word na intertekste en visuele elemente wat die onderhawige gedig beïnvloed. Kandidate moet twee gedigte se vrae beantwoord. (15-20)

**VRAESTEL 2: SKRYFVRAESTEL/SKEP VAN EIE TEKSTE
VAARDIGHEDE: LEES EN KYK; SKRYF EN AANBIED**

3 uur (100)

Hierdie vraestel fokus op die vermoë om sinvolle tekste van 'n wye verskeidenheid vorme en vir 'n reeks doelsettings, kontekste en teikengroepe te skep. Gepaste styl en register in 'n gegewe konteks word vereis.

Die volgende vrae sal gevra word:

AFDELING A: LETTERKUNDE

Vrae 1 en 2: Drama (twee dramas) (30)

Een vraag sal oor elk van die twee voorgeskrewe dramas gestel word. Kandidate beantwoord die vraag oor die drama van sy/haar keuse. Die vraag fokus op die vermoë om 'n standpunt in te neem en te verdedig in 'n mini-essay (ongeveer 400-450 woorde). Elke vraag kan gebaseer word op 'n teks waarop gereageer word.

Vrae 3 en 4: Prosa (twee romans) (30)

Twee vrae (Vraag 3.1/Vraag 3.2 en Vraag 4.1/Vraag 4.2) word oor elke teks gestel. Kandidate beantwoord EEN literêre opstelvraag oor die prosateks van sy/haar keuse. Hierdie vraag fokus op die leerder se vermoë om 'n literêre opstel van ongeveer 600 woorde te kan skryf. Vrae kan na aanleiding van aanhalings uit die teks, aanhalings uit 'n resensie of prosa-elemente in die teks gestel word.

AFDELING B: TRANSAKSIONELE SKRYFWERK (40)

Kort skryfstukke: (20 x 2)

Drie vrae met tekste en/of situasies sal gestel word. **Die eerste vraag (Vraag 5) is verpligtend en die kandidate moet kies tussen die volgende twee vrae (Vraag 6 of Vraag 7).**

Die kontekste vir die skryfwerk kom uit die leerder se leewêreld. Die fokus van die vraag is die vermoë om die korrekte formaat, styl en register vir die gegewe konteks, doel en

teikengroep te kies (bv. Curriculum vitae en dekbrieff/aansoekbrief, vriendskaplike brief, formele briewe – versoek, klagte, uitnodiging, bedanking; sakebriewe, brief aan die pers, redaksionele kommentaar, resensies, koerantberigte, onderhoud, kennisgewings, notules en agendas, toesprake, advertensiekopie, verslae, huldeblyk, blogs, e-posse en brosjures). Die inhoudsdeel moet ongeveer 250 woorde lank wees.

TIEN opsies vir hierdie skryfwerk word jaarliks aan die onderwysers deur middel van 'n IEB-omsendbrief deurgegee. Hierdie opsies moet dan voorberei word vir moontlike eksamenopdragte.

DEURLOPENDE ASSESSERING (Leerderlêer)

(100)

Elke kandidaat moet sy/haar opdragte in 'n lêer aanbied vir assessering deur die onderwyser en vir daaropvolgende voorlegging aan die IEB vir moderering teen 7 November. **Hierdie take en toetse moet die kandidaat se groei gedurende die Graad 12 jaar verteenwoordig, asook bewyse dat die vaardighede van die graad 12-kurrikulum gedek is.** Die lêer sal toon dat die leerders aan 'n verskeidenheid van leergeleenthede blootgestel is. Die leerder word ook hierdeur geassesseer in 'n realistiese situasie wat 'n geïntegreerde deel van die leerproses vorm. **Die Gemeenskaplike Assesseringstaak én die 4de Genre-toets, soos alle ander toetse en eksamens, moet onder toesig geskryf word.**

Deurlopende assessering is uiters belangrik vir die assessering van vaardighede en kennis wat nie deur geskrewe eksamenvraestelle geassesseer kan word nie. Dit behoort 'n groot motivering vir baie leerders te wees omdat dit hulle die geleentheid bied om 'n area in meer diepte te bestudeer en om meer verantwoordelikheid vir hul eie leer en verryking te neem. **Die Toetse-afdeling sowel as die Rekordeksamen moet ook die finale, eksterne eksamen weerspieël om aan te dui dat die hele kursus gedek is en dat dieselfde standaard gehandhaaf is.**

Plagiaat verwys gewoonlik na die oorskryf van ander skrywers se werk sonder om erkenning aan die skrywer te gee. Onderwysers moet met sekerheid en op gereelde basis kan getuig dat die werk wat hulle assesseer die leerder se eie werk is. Duidelike riglyne moet elke taak vergesel om aan te dui hoeveel hulp en ondersteuning toegelaat mag word. Die leerders moet deeglik vergewis word van die gevolge wanneer misbruik van bronne plaasgevind het en uitgewys is. Leerders moet die vereiste verklaring op die voorblad van hulle lêers teken.

Take moet op so 'n wyse gestel word dat die leerders hul eie perspektief op 'n vraagstuk of 'n proses kan verskaf en inligting uit bronne só kan gebruik dat dit toepassing, analise en sintese van kennis weergee wat nie die blote gebruik van inligting soos in 'n bron gevind, behels nie. Leerders moet aangemoedig word om sekondêre bronne te lees en navorsing te doen, maar om te alle tye erkenning te gee aan hul bronne in hul eie werk selfs al word daar vanuit ander se werk geparafraseer.

AFDELING 1: Lang skryfstukke (kreatief)

(90)

Twee lang skryfstukke van 500 – 600 woorde word vereis. Langer stukke mag ingesluit word, maar slegs as dit betekenisvol is. **Twee** verskillende soorte (genres) skryfwerk – wat verskil van die GTA-opstel – **moet** ingesluit word. Die skryfstukke moet aan die vereistes van prosesskryf voldoen. Elkeen van die skryfstukke moet 'n rubriek waarop die assessering aangedui is, insluit. Die **opdrag** vir elke skryfstuk moet ook ingesluit word.

AFDELING 2: Gemeenskaplike Assesseringstaak**(50)**

'n **Gemeenskaplike Assesseringstaak** (GTA) wat duidelike bewys toon van beide interne en eksterne moderering. Die genre van die GTA-opstel sal in Desember van die vorige jaar aan skole gestuur word. Die tema van die GTA en die voorbereidende take sal in die Maart-aflerwing van die leerder se Graad-12 jaar gestuur word. Die Afrikaanse Departement moet die opstelonderwerp vir die GTA opstel en dit dienoreenkomsdig volgens die gestandaardiseerde rubriek merk wat deur die IEB gestuur word. Die onderwerp en die leerders se response moet intern deur die lede van die departement, asook ekstern deur die vakgroep, gemodereer word.

AFDELING 3: Letterkunde: 4de Genre/Sub-Genre**(60)**

Een omvattende taak, wat uit **meer as een aktiwiteit bestaan**, sowel as **een toets** (wat in **afdeling 4 van die lêer** ingesluit moet word), word vereis. Dit **moet minstens** van dieselfde hoë standaard as 'n literêre opstel wees en gebaseer op een van die voorgeskrewe werke/genres/afdelings uit die 4de Genre-lys (Afdeling D) van literêre werke wat vir die betrokke jaar voorgeskryf is. Dit is belangrik om te let na die doel van 'n **4de genre**. Hierdie taak moet die genre **op 'n ander wyse** as die eksamenopstel ontgin en geassesseer word en ook hoër orde denkvaardighede vereis.

AFDELING 4: Toetse (minstens vier toetse, waarvan een die 4e Genre-toets is en waar nuwe toetse elke jaar opgestel moet word)**(60)**

Hierdie toetse moet die tipe vrae wat in die eindeksamen voorkom, verteenwoordig en moet respons op tekste sowel as die skep van tekste dek (Leesvraestel en Skryfvraestel). Die toetse moet 'n verskeidenheid van tekssoorte dek, waarvan een 'n toets oor die 4de genre moet wees. Dit is belangrik dat ontledingsmatrikse (Taksonomie) wat die denkvlakke aandui, in die onderwyserslêer geplaas word **by alle toetse en eksamens**.

Geen toets mag uit minder as 30 punte tel nie. Dit is toelaatbaar dat skole waar 'n aantal eksamens geskryf word, dele van vraestelle mag saamvoeg om hierdie toetse saam te stel. 'n Logiese samestelling is soos volg: Begriplees en taalvaardigheid en die opsomming; voorbereide en onvoorbereide poësie en visuele geletterdheid; Prosa/Drama; en die 4de Genre toets. Dit is van groot belang dat hierdie verskeidenheid ook in die Onderwyserslêer weerspieël word vir elke toets, saam met die betrokke nasienriglyne en taksonomie.

AFDELING 5: Rekordeksamen**(40)**

Geen vorige IEB-vraestelle of voorbeeldvraestelle mag gebruik word nie. Die rekordeksamen moet volgens die vereistes van die eksterne IEB-vraestelle opgestel word. Albei vraestelle van hierdie eksamen moet in die onderwyserslêer geplaas word, Leesvraestel sowel as Skryfvraestel, sowel as die **volledige Nasienriglyne en ontledingsmatrikse vir albei vraestelle**. Die **volledige skrifte van albei vraestelle moet in die leerderlêer geplaas word**. Bewyse van interne moderering is noodsaaklik.

ALGEMEEN

Elke skool moet die IEB teen 28 Februarie elke jaar laat weet watter teks(te) gekies is uit voorgeskrewe werke in die 4de Genre. 'n Vorm hiervoor word aangeheg. **Let asseblief op** dat kandidate wat nie die vereiste aantal skryfstukke in die lêer (soos aangedui in Afdelings 1 – 5) aanbied nie of wie se werk nie 'n genoegsame verskeidenheid van teksoorte toon nie, gepenaliseer kan word of selfs geen punte kan kry vir die lêer nie (soos deur die IEB besluit) soos vervat in die IEB se SGA-dokument.

1. Onderwysers moet na die beste van hulle vermoë verklaar dat al die werk in 'n lêer die kandidaat se eie werk is. **(Aangeheg is ook die voorblad waarop die kandidaat en onderwyser moet teken in dié verband.)** Dit beteken nie dat alle take onder toesig gedoen moet word of dat tuiswerk nie ingesluit mag word nie, maar slegs dat die skool seker moet wees dat geen buitestaander die werk beïnvloed het nie. **Wanneer 'n finale skryfstuk as die resultaat van 'n proses aangebied word, moet die eerste en laaste poging ook ingesluit word en moet duidelik as sodanig gemerk word.** Proseskryf-opdragte mag eers bepunt word wanneer die finale skryfstuk aangebied word vir assessering. **Geen punt mag toegeken word voor die finale poging geassesseer is nie. Take wat onder toesig geskryf word, mag nie in 'n tweede poging verbeter word nie.** Dui boaan opstelle aan of dit eerste of finale pogings is.
2. Alle werk in die lêer **moet deur die onderwyser beoordeel en bepunt word.** Dit is belangrik dat die lêer, in die geheel, die vermoë, aanleg en werksetiek van die leerder moet verteenwoordig. Gepaste terugvoering deur die onderwyser moet getoon word. Werk deur leerders moet gemodereer word deur kollegas of die Hoof van die Departement. Bewys hiervan moet duidelik sigbaar wees.
3. Take moet duidelik die vaardighede van die taak/toets aandui. Die rubrieke vir die take/vrae moet die bevoegdheidsvlak van die leerder vir elke vaardigheid toon. Take en toetse moet só opgestel word dat die punte direk verband hou met die bevoegdheidsomskrywings en kodes op die rubrieke. Elke kandidaat moet 'n totaal toegeken word, uitgedruk as punt en persentasie vir die leerderlêer wat die vermoë, aanleg en werksetiek van die kandidaat weerspieël, eerder as 'n blote gemiddeld van die onderskeie punte.
4. Die skool moet die aangehegte vorms, soos vervat in die addenda van hierdie dokument, voltooi en aan die IEB voorlê in die onderwyserslêer saam met die vereiste leerderlêers. Die een vorm moet die eksamennommer en punt (%) van elke kandidaat toon en die ander 'n lys van die kandidate met hul punte in rangorde. Indien daar verskillende klasonderwysers is, moet dit duidelik naas kandidate se punte aangedui word. Raadpleeg asseblief die vereistes vir die Onderwyserslêer soos aangeheg op die Terugvoervorm van die portefeulje wat al die kriteria vir die Leerderlêer én die Onderwyserslêer bevat. (D12)
5. Die IEB sal die moderering van die Lêers reël. Afdeling D van hierdie dokument moet gebruik word as hulpmiddel by die samestelling van die Onderwyserslêer en Leerderlêers om volledigheid te verseker.
Veral die Terugvoeringlys, D12, is noodsaaklik in hierdie verband.

ASSESSERING VAN LUISTER – EN PRAATVAARDIGHEDE**(100)****VAARDIGHEDE: LUISTER EN PRAAT; TAALSTRUKTURE EN -GEBRUIK**

Hierdie vaardighede sal intern geassesseer en ekstern gemodereer word. Dit is belangrik dat aktiwiteite en take die onderskeie Vaardighede dek. Die finale punt sal die volgende behels:

- Voorbereid praat en relevante bespreking/gesprek
(GTA-toespraak, sowel as die voorbereide toespraak, kan gemodereer word.) (20)
- Voorbereide en onvoorbereide lees en bespreking/gesprek (20)
- Kommunikasie-aktiwiteite gedurende die jaar (deurlopend): (40)
- Luisterstrategieë, begrip en kritiese taalbewustheid (20)

Onderwysers moet bewyse toon van minstens twee luisterbegriptoetse op hul mondelingsigblad. Kopieë van die luisterbegriptekeste en vrae moet aan die moderator voorgelê word.

- Terwyl eenwoord-antwoorde en luister vir feite en inligting tipe vrae ingesluit kan word in luistertoetse, moet aandag ook gegee word aan ander vaardighede.
- Leerders benodig vrae om te bepaal of hulle kan onderskei tussen feite en menings.
- Vrae oor afleiding en interpretasie, sowel as oor algemene inligting én spesifieke besonderhede moet ingesluit word.
- Daar moet ook 'n vraag wees wat evaluering betrek.

Praatvaardighede: 'n jaarpunt, wat ook 'n bespreking van die 4de genre voorgeskrewe werk, die GTA en eie leeswerk insluit sowel as die situasies wat die volgende modusse insluit: dialoog, rolspel, debat, paneelbespreking, onderhandeling, bereiking van konsensus, groepwerk, **eie leeswerk (ten minste 7 boeke). Elke kandidaat moet gereed wees met 'n leeslys van 7 gepaste prosatekste vir die moderator om daaroor te kan gesels.** Leerders moet ook oor aktuele sake 'n gesprek kan voer. (40)

Praatvaardighede sal geassesseer word wanneer 'n voorbereide toespraak aangebied word en elders waar van toepassing. 'n Assesseringsrubriek sal hiervoor gebruik word.

Onderwysers **moet** bewys lewer van vier verskillende gesprekstategieë wat die volgende insluit:

- Bespreking oor vierde genre; (10)
- bespreking oor die leerder se sewe gelese boeke; (10)
- bespreking oor aktuele sake; en (10)
- eie keuse. (10)

Elkeen van bg. aspekte moet ongeveer dieselfde gewig in punte tel, d.w.s. verwerk tot 'n punt uit 10 (sien bladsy 51 vir KABV-inligting). **[40]**

Moderators sal bewyse van die samestelling van die afsonderlike punte wat lei tot die finale mondelingspunte vereis tydens hulle besoeke.

C. INTERPRETASIE VAN VEREISTES: LÊERS

Hierdie riglyne moet tesame met die eksamenvereistes en die KABV gelees en gebruik word (sien D. 21 vir KABV-vereistes).

1. AANBIEDING

Die lêer waarin die skryfstukke verskyn, moet A4-grootte, stewig, plat en lig wees. Die bladsy moet ingebind word. Kandidate moet net aan een kant van die bladsy skryf. Elke bladsy moet 'n dubbel kantlyn hê om inbind te vergemaklik. **Plastiese kovertipe houers mag nie in die lêer gebruik word nie.** Die lêer moet 'n vensterblad voorop hê.

Die kandidaat se eksamennummer moet duidelik op die puntestaat (dekblad) voor in die lêer verskyn. Kandidate se name mag op die skryfstukke verskyn.

Skryfstukke moet netjies, leesbaar en slegs in swart of blou ink geskryf wees. Dit mag geskryf of getik wees.

'n Verskeidenheid skryfstukke, take en toetse moet in die lêer aangebied word.

Die volgorde van die skryfstukke in die lêer moet ooreenkom met die volgorde op die puntestaat (dekblad).

Die verskillende afdelings moet geskei word deur verdelers.

Die lêer is veronderstel om die onderwyser se beoordeling van 'n kandidaat se skryf- en taalvaardigheid te ondersteun. Die onderwyser moet dus sorg dat die vereiste afdelings korrek aangebied word en dat 'n verskeidenheid van skryfstukke en toetse wat die kandidaat se vermoë weerspieël, in die lêer verskyn. Die skoolgebaseerde assessering in die lêer moet verteenwoordigend wees van die kandidaat se algemene bevoegdheidsvlak.

Die onderwyser moet sorg dat dieselfde beginsels gebruik word wanneer die werk van elke kandidaat vir sy/haar lêer geselekteer word. Dit is **nie** nodig dat elke kandidaat presies dieselfde werk aanbied nie, maar alle take wat aangebied word **moet** in die onderwyserslêer ingesluit word.

Skole moet self ook intern die leerderlêers modereer om te verseker dat alle werk oor verskillende klasse heen van eenvormige standaard getuig. **Bewyse van interne moderering moet duidelik sigbaar wees. In enkel-onderwyser departemente moet 'n onderwyser kontak maak met 'n kollega binne dieselfde streek om die werk te modereer.**

Elke lêer moet al die skryfstukke bevat soos wat die voorblad aandui. Alle werkstukke moet deeglik nagesien wees en voorsien wees van 'n punt en 'n opmerking. Elke skryfstuk wat 'n redigeringsproses ondergaan het, moet ook die eerste konsep insluit. Elke afdeling se vereistes moet streng nagekom word. Skryfstukke oor die 4de genre-tekste kan analities van aard wees of meer leserresponsgerig, maar die verband met die teks moet steeds duidelik blyk. Slegs keuses uit die 4de genre-lys van tekste mag hier verteenwoordig word. **Die 4e-genre-toets kan dieselfde formaat hê as die letterkundevrae in die eindeksamen, maar die Afdeling 3-taak moet verskillend wees.** As 'n rolprentteks bestudeer is, moet die kandidaat begrip vir rolprenttaal en -terme asook rolprenttegnieke toon. **Indien filmstudie hier verkies word, moet twee films vanuit dieselfde genre bestudeer word of twee van**

'n spesifieke regisseur. Die werk in hierdie opdrag moet van hoë akademiese gehalte wees en die kandidaat se begrip vir die genre duidelik toon.

Die opdrag en titel, vaardighede van elke skryfstuk/taak moet duidelik voor op elke taak aangebring word, asook die vereiste kriteria vir die assessering van die tipes werkstukke.

Daar moet duidelike bewys wees dat elke skryfstuk nagesien en bepunt is.

Plagiaat uit boeke, artikels of studiegidse sal nie geduld word nie. **'n Kopie van die skool se plagiaatbeleid moet in die onderwysersportefeulje ingesluit word.**

Die vereiste lengte van die onderskeie skryfstukke moet streng nagekom word.

Die ingeslote skryfstukke mag uit meer punte tel solank dit uiteindelik verwerk word tot die punt op die puntetaal/dekblad. Die totaal word dan verwerk tot die afdelingspunt. Die totaal van die onderskeie afdelingspunte bepaal die lêerpunt uit 100.

Dit is belangrik dat die onderwyserlêer modelantwoorde of nasienriglyne, veral vir die 4de genre-afdeling en die toetse en die eksamenvraestelle, insluit. Verder is dit verkieslik vir die moderering dat die leerkragte van die gegewe nasientabelle in hierdie dokument gebruik maak. Enige verdere kriteria wat vir die beoordeling van skryftake gebruik is, moet ook ingesluit word.

2. INHOUD

Die eksamenvereistes is spesifiek m.b.t. die tipes skryfstukke wat in die lêer behoort te verskyn. Daarby kan die volgende gevoeg word:

Die afdeling vir lang skryfstukke kan funksioneel-kreatief of esteties-kreatief wees. Die lengte van elke stuk moet aan die voorgeskrewe eksamenvereistes voldoen. **Advertensies, verslae en literêre opstelle** hoort nie in hierdie afdeling nie.

'n Gemeenskaplike Evalueringstaak (GET of GTA) word as aparte opdrag in Afdeling 2 gegee en bestaan uit EEN geskrewe taak. Dit word in Maart aan die skole versend. Die taak word onder gekontroleerde omstandighede geskryf. Die formaat en lengte sal duidelik voorgeskryf word.

Leerkragte moet verseker dat die konvensionele vormvereistes van **transaksionele skryfwerk** bekend is aan kandidate, maar 'n te strenge navolging van dié reëls moet liefers vermy word, bv. die reëls vir die vorm van 'n ondersoekverslag en formele briewe, tensy dit spesifiek deel van die vereistes van die taak is. Leerders moet die uitleg en struktuur van skryftake goed kan bedink om die spesifieke vereistes van 'n taak te kan hanteer. Die baie formele verslaguitleg met opskrifte moet vermy word wanneer kort verslae geskryf word. **Die klem moet geplaas word op styl, register en uitleg om die doel van 'n skryfstuk te pas. Leerders moet dus bewus wees van die verskillende registers en vorms.**

Dit is belangrik **dat elke kandidaat se persoonlike stem/siening in sy/haar werk merkbaar is.** Waar bronne gebruik is, moet hulle toepaslik aangetoon word. Plagiaat moet streng gepenaliseer word. As die onderwyser nie seker is dat werk 'n kandidaat se eie is nie, moet die skryfstuk nie in die leerder se lêer ingesluit word nie. Die skool se IT-departement kan help om plagiaat op te spoor. Verder moet onderwysers ook sorg dra dat take nie bloot oorskryf uit bronne in die hand werk nie.

3. ASSESSERING

a) Algemene Opmerkings

Beoordeling van 'n skryftaak behoort as doelstelling te hê om die suksesvolle **kommunikasie** van 'n skryfstuk te bepaal. Hiervoor moet **alle taalbronne en -elemente wat kommunikasie effektief maak**, in ag geneem word, bv. struktuur, beelding, register, woordeskat, toonaard, ens. 'Kreatiwiteit' is 'n problematiese element; dit is moeilik om te meet; dit is nie altyd teenwoordig nie; dit kan as 'n verskoning vir vaagheid, oortolligheid en mooiskrywery asook vir onvanpaste register dien. Wanneer 'n skryfstuk beoordeel en bepunt word, is dit dus van groter **praktiese waarde om die taalvaardigheidsvlak en die effektiwiteit en helderheid waarmee die bedoeling van die skrywer gekommunikeer word**, in ag te neem. Dit is verder ook van groot belang **dat die skrywer die leser van die skryfstuk vir wie dit bedoel is, in gedagte hou**. Die register en toon van die **kommunikasie moet dus die teikenleser pas**.

b) Die toekenning van 'n punt

Die reikwydte van punte binne die vlakke (sien hieronder) word gebruik om die rangorde in 'n groep geskrewe opdragte te help bepaal.

BELANGRIK: Onderwysers moet probeer om die opeenhoping van punte te vermy. As goeie werk hoë punte kry en swak werk lae punte, dan behoort opeenhoping in 'n puntekategorie nie plaas te vind nie. Wanneer 'n punt toegeken word, moet die werk beantwoord aan die beskrywing in die rubriek vir daardie bevoegdheidsvlak. Wanneer 'n taak gestel word, moet die gewig van die verskillende vaardighede binne die totale aantal punte noukeurig aangedui word.

i) Die gebruik van rubriek/nasienriglyne of -kriteria

'n Paar rubrieke met gegradeerde kriteriumbeskrywings word aangeheg. Dit is o.a. **rubrieke** wat in die eksamen gebruik kan word om assessering van transaksionele skryfstukke te standaardiseer. Verder word **rubrieke ook** vir lang kreatiewe skryfstukke, vir literêre opstelle en mini-essays aangeheg. Onderwysers word ook aangeraai om die rubrieke wat gewoonlik saam met die GTA aan skole gestuur word te hou as verwysingsbronne.

Wanneer 'n rubriek opgestel word, is dit belangrik om die assesseringskriteria so akkuraat as moontlik by die vaardighede wat geassesseer word, te pas. **Verder is dit ook gewens dat 'n generiese rubriek telkens aangepas word om die vereistes van 'n spesifieke opdrag te pas**. 'n Praktiese voorstel is om die bevoegdheidsvlak se waarde te skei van die punt wat toegeken word, bv. vlak 7 is Uitmuntend en hiervoor word 8-10 punte toegeken, ens.

ii) 'n Handige en interessante manier om die punte te kontroleer is om **'n vlak te gebruik om die rubriekpunt te beoordeel**.

So word 'n 'globale gevoel' van die skryfstuk se waarde teen die punt gemeet. Daarna word die spesifieke rubriek vir die taak gebruik om die werklike punt te bepaal.

Wanneer die skrywer werklik 'n oorspronklike en individuele stem/siening ontwikkel het, is 'n Vlak 7 of Vlak 6 gepas.

'n Vlak 7 vereis dat die skryfstuk 'n besliste impak op die leser moet hê. Taal en inhoud moet meewerk om 'n kragtige stelling te maak.

Die Vlak 7 dek 'n omvang van 20% teenoor die 10% vir die meeste ander simbole. Aan uitstekende werk behoort 90% of meer toegeken te word. Dit is heeltemal moontlik vir 'n kandidaat om 100% vir 'n skryftaak te behaal. Leerkrigte moet die volle reikwydte van die moontlike punte benut.

As die taak goed gehanteer is, die taalgebruik is effektief en dit lees lekker, is die taak 'n Vlak 5 werd.

As die werk redelik korrek, maar slegs gewoon en alledaags en sonder enige oorspronklikheid is, hoort dit in die Vlak 4 te wees. 'n Vlak 3 word toegeken wanneer 'n skryfstuk duidelike tekens toon van taalprobleme, misverstaan van die opdrag, gebrek aan seggingskrag en oortolligheid. 'n Taak wat in die Vlak 2 geplaas word, en dus druipt, toon swak kommunikatiewe vaardighede, gewoonlik weens 'n onvermoë om taal funksioneel te gebruik en te manipuleer en, in die geval van die literêre opstel, as kennis van die teks en toepassing van die opdrag heeltemal gebrekkig is.

Hierdie metode is egter slegs 'n hulpmiddel en moet nie die rubriek vervang nie.

In Afdeling D van hierdie dokument word 'n aantal rubrieke aangeheg vir die onderskeie skryftake wat in vraestelle en in die lêer gebruik kan word.

Enkele wenke

Die leerkrigte moet waak teen persoonlike oortuigings en standpunte m.b.t. sake rakende byvoorbeeld godsdiens, politiek of ander vooroordele wanneer 'n skryfstuk geëvalueer word. Subjektiewe gevoelens en menings mag nie 'n invloed op die beoordeling van die standaard van 'n kandidaat se skryfwerk hê nie.

Dit is ook belangrik om te onthou dat sommige skryftake bloot vanweë hul aard neig om implisiete lesers (die teikengroep) en eksplisiete lesers (in dié geval die nasiener/evalueerder) te bevredig of te stimuleer. Dit beteken egter nie dat die meer roetine-tipe funksionele take nie ook soortgelyke skryfvaardigheid vereis nie. Wanneer dié take nagesien word, moet die nasiener/evalueerder gelei word deur die volle stel riglyne in die nasientabel soos dit ook by die esteties-kreatiewe of die literêre skryftaak aangewend word.

LET WEL: Leerkrigte mag eerste pogings slegs globaal redigeer, kommentaar lewer en raad gee en nie korrigeer sodat 'n verbeterde skryfstuk finaal ingehandig word vir bepunting nie. Die skryfstukke moet die leerder se eie werk wees. Verder mag slegs die finale stuk van 'n punt voorsien word. Weereens word daarop gewys dat in prosesskryf die eerste poging saam met die finale skryfstuk in die lêer geplaas moet word.

Opsommend dus:

- In Huistaal behoort die mediaan tussen 58% en 62% te wees, en nie 50% nie.
- Is die punt wat toegeken is 'n akkurate beoordeling van effektiewe kommunikasie?
- Weerspieël die punt die taalvaardigheidsvlak van die skrywer?
- Is die punt dalk te laag omdat die skrywer gepenaliseer word vir 'n irriterende swakheid in taalgebruik of vir 'n spesifieke uitgangspunt wat nie ooreenstem met dié van die nasiener nie?

-Word die bedoelde **teikengroep** werklik aangespreek?

-Let Wel: Alle skryfwerk berus op die volgende basiese elemente:

- (i) Doel met die stuk (het die skrywer die doel met die stuk raakgevat?)
- (ii) Teikengroep (bv. kinders, grootouers, kenners, algemene publiek, gesagsfigure, ens.)
- (iii) Taal, styl en trant (pas dit by die situasie, teikengroep, doel, inhoud?)
- (iv) Vorm (artikel, brief, memorandum, opstel of essay, ens.)
- (v) Inhoud (inliggend, beredenerend, esteties, betogend, ens.)

-Is die register wat gebruik word, gepas vir die situasie en die bedoelde leser?

-Kan 'n beter en groter vaardigheid in die hantering van die opdrag verwag word, as die omstandighede waaronder die skrywer moes werk, in ag geneem word?

c) Opskryf van punte

Die punte van die skryfstukke in die lêer moet op die lêervoorblad wat deur die IEB verskaf word, aangebring word. (**Afd. D van die VAR**) Die finale punt moet volgens die instruksies soos reeds aangetoon is, uitgewerk word. Elke kandidaat se lêerpunt moet volgens dieselfde sisteem bepaal word. Elke punt op die puntetaal moet verteenwoordigend wees van 'n bewysstuk binne die lêer. Die instrument wat gebruik is om die skryfstukke na te sien en te bepunt, moet ingesluit word by elke stel lêers. Indien 'n lêer nie aan die vereistes voldoen nie, kan 'n kandidaat streng gepeenaliseer word. Hierdie vorm is aanlyn elektronies beskikbaar.

d) Moderering

Skole sal aan die begin van elke jaar verwittig word of slegs die Onderwyserslêer of ook Leerderlêer vir eindmoderering deur die nasionale moderator in Desember voorgelê moet word. Sodanige lêers moet die IEB teen 7 November van elke jaar vir moderering bereik. Die doel met die moderering is om te verseker dat die voorskrifte van die sillabus en eksamensvereistes nagekom is en dat standarde eenvormig is binne die IEB-skole. **Aangesien Afrikaans Huistaal nie Streeksmoderering het nie, is die vakgroep se byeenkoms in September/Okttober van die grootste belang om mekaar se lêers te kontroleer vir volledigheid en aanvaarbare standarde. Raadpleeg die betrokke IEB-dokument in hierdie verband.**

PRAAT- EN LUISTER-ASSESSERING

1. Algemene opmerkings

Mondelinge werk word volgens vier breë kategorieë geassesseer en word verwerk tot die punte soos hieronder aangedui:

Luister	20%
Luidlees, voorbereid en onvoorbereid	20%
Voorbereid praat en aanbied	20%
Onvoorbereide gesprek	40%

(Verskeie rubrieke word aangeheg as hulpmiddels by assessering.)

Daar behoort op die praatvaardighede gefokus te word in take en aktiwiteite gedurende die jaar. Hierby word ingesluit onvoorbereide praat oor 'n gegewe onderwerp, gesprekvoering, reageer op vrae, gesels oor en antwoord op vrae oor voorgeskrewe werke wat intern bestudeer is, die vra van vrae en bespreking van aktuele kwessies en deelname aan 'n onderhoud.

Nie alleen moet die kandidaat kan praat en lees nie, maar moet ook kan luister na tekste wat voorgelees word en na mondelinge voordragte en krities daarop kan reageer.

Kandidate se vermoë in mondelinge werk mag nie gebaseer word op 'n enkele toets of eksamen nie, maar op 'n proses van deurlopende assessering. Daar **moet** meer as een aparte assessering van die hoofkomponente van die mondelinge punt te wees. Dit beteken dat elke kandidaat verskeie geleenthede moet kry om te lees, luister, praat en gesels. Veral met groot klasse hoef die onderwyser nie elke keer al die leerders terselfdertyd te assesseer nie, maar kan verskillende groepe vir verskillende komponente op verskillende tye assesseer. Op die manier sal almal beurte kry om die hele veld te dek. Mondelinge evaluering in die klas is tydrowend en daarom moet leerkragte kreatiewe strategieë bedink om al die komponente te dek. Mondelinge werk behoort ook geïntegreer te word in die totale leerprogram. Daar is daaglik talle geleenthede om leerders se vaardighede waar te neem wanneer hulle bv. besig is met letterkunde of voorbereiding van begriplees of skryfstukke, ens.

Mondelinge assessering moet nie hoofsaaklik gebaseer word op die aantal boeke wat gelees is vir die onvoorbereide gesprek nie, of oor die onderwerp wat voorberei is vir die toespraak nie. Punte kan ook verkry word van ander aspekte van Afrikaans of selfs van gesprekvoering oor buitemuurse aktiwiteite. Kreatiwiteit en verbeelding moet deur die onderwyser aan die dag gelê word om mondelinge assessering betekenisvol te maak en om by te dra tot die leerder se groei in mondelinge kommunikasie.

Die gekose werk uit Groep D (4de genre) bv. moet ook mondelings geëvalueer word. Dit is vanselfsprekend dat begrip en kennis van die gekose werk asook die ander werke in die letterkunde-program, nie geskei kan word van die kandidaat se vermoë om daarvoor te gesels en 'n persoonlike standpunt daarvoor in te neem nie.

LET WEL: Al die leerders moet 'n gesprek kan voer oor hul eie leeswerk, fiksie en nie-fiksie. Vir die moderator moet ook 'n lys van 7 boeke gelees en films gesien, gegee word. Verder moet 'n kandidaat ook kan gesels oor koerant- en tydskrifartikels wat gelees is. 'n Profielvorm hiervoor, wat akkuraat ingevul word, word ook hier aangeheg (Afdeling D).

2 Moderering van Mondelinge Werk

Gedurende September en Oktober reël die IEB vir moderatore om die skole te besoek om mondelinge vaardighede, soos deur die onderwyser geassesseer, te standaardiseer. Skole sal verwittig word van die datums waarop hierdie besoeke sal plaasvind. Die moderator sal die volgende vereis:

- 'n rangordelys van al die kandidate en die finale punt (uit 100) vir mondeling sodat hy/sy daaruit 'n keuse van verteenwoordigende kandidate kan maak (die lysie is aanlyn beskikbaar);
- die puntestaat vir die klas wat toon hoe die finale punt saamgestel is. **'n Werkblad wat die reeks assesserings wat gedurende die jaar plaasgevind het om die finale punt saam te stel, bevat, moet ook beskikbaar wees;**
- die persoonlike profielvormpie van elke kandidaat wat geroep word vir die sessie en akkuraat en volledig ingevul is;
- 'n kopie van die kandidaat se voorbereide leesstuk.

Die funksie van die moderator is om te verseker dat die sillabusvoorskrifte en die Eksamenvereistes gevolg is en dat die standaard van die verskillende skole eenvormig is. Volgens die bevindings van die moderator en sy/haar aanbevelings sal die IEB dan die punte aanvaar of aanpas.

Terselfdertyd sal die moderator ook in gesprek met die onderwyser(s) advies gee oor die vaardighede van die kandidate en voorstelle ter verbetering maak. Waar die moderator en die onderwyser se assessering van sekere kandidate verskil, moet dit bespreek word om redes daarvoor te vind.

3 Riglyne vir assessering

Die volgende aspekte by die assessering van mondelinge vaardighede, veral m.b.t. voorbereide en onvorbereide praat en lees, moet in ag geneem word:

- is die inhoud verstaan?
- is die gepaste atmosfeer geskep?
- is die aandag van die gehoor verkry?
- is effektiewe kontak met die gehoor gemaak?
- het die spreker kennis van die onderwerp getoon sodat hy/sy vrae hieroor met selfvertroue kon beantwoord?

Die volgende sake m.b.t. elke mondelinge kategorie behoort in ag geneem te word wanneer die leerders se vaardighede geassesseer word:

A. Lees

Vorbereide lees

- Die gekose teksgedeelte moet ongeveer 'n driekwart bladsy lank wees en die taal- en denkvlak daarvan gepas, volwasse en gesofistikeerd.
- Luidlees is vir vermaak en/of oorreding. Kommunikasie met die gehoor is dus baie belangrik.
- Leerders se toon en lyftaal moet hul interpretasie van die teks toon.

- Die lesers moet op gepaste wyse gebruik maak van pousering, spoed, toon en volume.
- Oogkontak is noodsaaklik om die gehoor te betrek.
- Die manier waarop die teks vasgehou word, moet oogkontak bewerkstellig.
- Die leerders moet ook 'n soort inleiding tot die teks gee waarin hul die bron, agtergrondbesonderhede en die rede vir die keuse van die gekose teks aandui.

Onvoorbereide lees

- Hierdie tekste moet werklik genoegsame eise stel aan die leerders se vermoë om 'n leesgedeelte te verstaan en op so 'n wyse te lees dat dit ook vir die gehoor verstaanbaar is.
- 'n Groepsituasie is die beste forum om onvoorbereide lees te evalueer.
- Luisterbegrip is die fokuspunt van hierdie assessering – om te bepaal of die leerder self verstaan wanneer hy/sy lees.
- Die onvoorbereide teks moet so gelees word dat frasiering en sinvolle eenhede in die teks duidelik is.
- Subtiele aspekte van toon en uitdrukking is nie hier ter sprake nie, aangesien dit 'n vreemde teks is.

Voorbereide praat

- Die belangrikste aspek hier is die wyse waarop die spreker die gehoor betrek.
- Die toespraak moet nie slegs 'n versameling feite bevat nie, maar ook 'n persoonlike siening en kan oortuig.
- Idees moet gestruktureerd aangebied word met 'n gepaste inleiding en slot.
- Inhoud moet verryk word met ondersteunende inligting en idees.
- Taal moet op sinvolle wyse aansluit by die aard van die onderwerp en die doel van die toespraak.
- Die toespraak moet nie van notas gelees word of uit die kop geleer en dan aangebied word nie. 'n Spontane aanbieding wat getuig van selfvertroue en kennis van die onderwerp sal die gehoor beïndruk.
- Leerders mag kaarte met sleutelgedagtes gebruik maar 'n strenge afhanklikheid van notas moet geenaliseer word.
- Leerders moet ontspanne voorkom en gepaste lyftaal, gebare en gesiguitdrukking gebruik om hul boodskap oor te dra.
- Stem moet gevarieer word m.b.t. toonhoogte, spoed en volume.
- Oogkontak met die hele gehoor is belangrik.
- Die aanbieder moet vroe uit die gehoor met selfvertroue kan hanteer.
- Visuele materiaal mag ingesluit word.
- Leerders moet ook toesprake vir debatte, paneelbesprekings, vergaderings, onderhoude, ens. kan aanbied.

C. Onvoorbereide praat en luister

In onvoorbereide praatsituasies, moet leerders toon dat hulle gepaste register kan gebruik, 'n mening kan lug en ontwikkel en vroe kan vra en beantwoord deur die gebruikmaking van verskeie praat- en luisterstrategieë.

Impromptu spreekbeurt

Hierdie assessering fokus hoofsaaklik op die leerder se vermoë om spontaan te dink en te reageer sonder enige vooraf waarskuwing.

Klasbespreking

Hier word verskeie geleenthede geskep waar leerders se vermoë om 'n siening te stel, 'n argument te regverdig, vrae en antwoorde op vrae te formuleer, ens. geassesseer kan word.

Luistervaardighede

Hierdie vaardighede moet op 'n wyse geassesseer word waar min skryf of praat betrokke is, aangesien luister dan die fokuspunt is. Die teks behoort een keer gelees te word terwyl die leerder aandagtig luister; lees 'n tweede keer terwyl die luisteraar aktief luister (notas neem). Ná die tweede lees moet vrae twee keer hardop voorgelees en beantwoord word.

Terwyl eenwoordantwoorde en veelvoudige keusevrae ingesluit kan word by luisterbegriptoetse, moet aandag gegee word aan verskillende kognitiewe vlakke.

Vrae moet gestel word om vas te stel of leerders kan onderskei tussen feit en mening.

Vrae wat afleiding en interpretasie van gegewens vereis, moet ook gestel word.

'n Vraag wat evaluering vereis moet ingesluit word.

Leerkragte word aangeraai om seker te maak van die vaardighede vir mondelinge werk en te verseker dat die geheel daarvan gedek word.

FILMSTUDIE

1. Wanneer leerlinge praat en skryf oor rolprente, moet hulle toon dat hulle hierdie medium se tegnieke verstaan en ook insig toon in die wyse waarop die regisseur betekenis skep in 'n rolprentteks. Hulle moet rolprenttaal en –terminologie sinvol kan gebruik en begrip toon van:

- hoe en met watter effek die kamera gebruik is;
- hoe en hoekom 'n sekere klankbaan en klankeffekte voorkom;
- hoe rolverdeling plaasgevind het;
- hoe rolprenttegnieke (bv. kamerahoeke of redigering) aangewend is om temas voorop te stel, of spesifieke magsverhoudings daar te stel, ens.

Dit is belangrik om te beseft dat dit nie voldoende is vir die leerder om slegs 'n karakter en sy/haar rol in 'n film te kan beskryf nie, maar sy/hy moet ook kan toon hoe die regisseur 'n karakter of tema filmies gekonstrueer het.

2. Daar word nie van leerders verwag om in irrelevante, esoteriese rolprentterminologie verstrengel te raak nie, maar hulle moet bewys dat hul visueel geletterd is m.b.t. die rolprent as genre.

Daarom moet hulle:

- die onderskeie kameraskote en-hoeke kan identifiseer en die funksie daarvan in 'n raam verstaan;

- toon hoe redigering in 'n teks funksioneer;
- die basiese bewegings van die kamera en die manier waarop dit in 'n reeks skote funksioneer, kan beskryf;
- kan kommentaar lewer op die wyse waarop lig en kleur aangewend is;
- insig toon in die wyse waarop tegnieke soos rolverdeling, kostumering, grimering en gesigsuitdrukings gebruik word;
- kan kommentaar lewer op die gebruik en effek van die klankbaan en dié se verhouding met die visuele aspekte van die rolprent;
- kan differensieer tussen die verskillende soorte klankbane, bv. leitmotiv, klankeffekte, agtergrondmusiek, en die verskille in funksie en gebruik daarvan;
- kan kommentaar lewer op die konstruksie van verskillende rame en die begrip mise-en-scène. Vooropstelling en/of weglating van objekte en persone is hier van belang. Die betekenis hiervan moet deurgaans in gedagte gehou word;
- leerders moet bekend wees met die gebruik van die terme, indeks en ikoon.

RIGLYNE - LITERÊRE OPSTEL (ROMAN)

Daar is natuurlik geen vaste of afdwingbare reëls vir die skryf van 'n beredeneerde analise van 'n teks nie. Hier volg voorstelle vir 'n benaderingswyse wat kandidate kan volg om meer effektiewe literêre opstelle in die Letterkunde-afdeling van die eksamen te kan skryf. **Hierdie riglyne is van groot belang om 'n suksesvolle literêre opstel te kan skryf.**

- Die lengte, soos aangedui in die opdrag, is belangrik, ongeveer 600 woorde.
- **Struktuur, logika en organisasie van idees vorm 'n belangrike aspek by die beoordeling van die opstel vir 'n punt uit 30.**
- Kort, relevante aanhalings uit of verwysings na die teks sal die kandidaat se respons verryk en motiveer. **Kandidate moet geleer word hoe om aanhalings te integreer in die opstel.**
- **Kandidate moet deurgaans terugverwys na die opdrag en onderwerp van die opstel om sodoende nie af te dwaal en verstrengel te raak in irrelevante inligting nie.**
- Die blote oorvertel van handeling en storie-elemente dra nie by tot die trefkrag van die opstel nie, en moet slegs gebruik word om stellings te ondersteun en te motiveer.
- **Die toon en register moet formeel wees en informele uitdrukkings, afkortings en verkortings van begrippe moet vermy word.**
- **Leerders moet onderrig word in die gebruik van punktuasie wanneer titels van tekste aangedui word, bv. deur die titels van romans en dramas te onderstreep.**
- In die opstel **mag geen opskrifte** gebruik word nie.
- **Samehangtegnieke tussen paragrawe moet onderrig en gebruik word.** Deeglike kennis van 'n verskeidenheid van voegwoorde en hoe hulle gebruik word, is hier uiters handig.
- Dit is deesdae heel aanvaarbaar vir kandidate om in die eerste persoon te skryf. Die gebruik van die 'ek' in die opstel laat die skrywer gemaklik voel en lei ook tot 'n meer spontane reaksie op die opdrag en onderwerp. Natuurlik is die derdepersoon-aanwending ewe geskik as vertelstyl.

'n Rubriek vir die lang literêre opstel word, wat in die eksterne nasiensessies gebruik sal word, word aangeheg. Vir terugvoering aan leerders is die rubriek 'n noodsaaklike instrument.

RIGLYNE - MINI-ESSAY (DRAMA)

Die mini-essay is 'n skryfstuk wat bepaalde uitdagings aan die leerder stel. **Dit vereis deeglike kennis van die drama asook 'n duidelike begrip van die kwessies, karakters, milieu, agtergrond, intrige en styl van die drama.** Leerders moet dus die drama baie goed voorberei vir hierdie taak. 'n Goeie idee is om 'n omvattende kontekstuele toets oor die drama as voorbereiding vir die mini-essay te stel om vas te stel of die leerders se kennis en begrip van die drama genoegsaam diepgaande is om enige onderwerp vir die essay te kan hanteer en standpunt te kan inneem. Dit is belangrik om te besef dat waar **die literêre opstel** hoofsaaklik **beredenerend** van aard is, **die mini-essay 'n argumentatiewe of betogende styl vereis.**

In plaas daarvan om 'n lang literêre opstel van ongeveer 600 woorde te skryf, het die leerder ongeveer **400 - 450 woorde** om standpunt in te neem en dit te ondersteun met goed-gemotiveerde argumente gebaseer op die teks. **Hierdie tipe respons het goeie beplanning nodig. Leerders kan ook hul beplanning van die opstel toon, maar dit word nie geassesseer en bepunt nie.** Dikwels word die vraag opgestel met verwysing na 'n ander teks, bv. 'n visuele voorstelling, 'n gedig, 'n verwante prosagedeelte of 'n gedeelte uit die drama self. Die leerder moet dan verwys na die drama sowel as die gegewe nuwe teks in sy/haar antwoord. Die vaardighede om die invalshoek van die vraag te ontleed, verbande met die nuwe teks te trek en dan alle aspekte saam te vat in 'n persoonlike respons en standpuntinname word vereis binne die woordbeperking.

Opsommend dus:

- dit is 'n kernagtige, duidelike **bewys van die leerder se kennis en beheer oor 'n teks en sy genre;**
- dit is 'n **kort argumentatiewe opstel** waarin 'n motief of 'n sekere aspek van die drama **verdedig of gepropageer word en ondersteun deur aanhalings uit of verwysings na die teks;**
- dit is 'n tesis waarin **'n persoonlike standpunt** duidelik na vore kom;
- dit is 'n skryfstuk waarin verbande met 'n nuwe teks en konteks raakgesien en sinvol geïntegreer kan word met die dramateks;
- dit is 'n geleentheid vir die leerder om persoonlike kommentaar te lewer op kwessies in die drama;
- dit is dus 'n goed beplande en afgeronde siening wat getuig van insig en begrip;
- dit alles in ongeveer 400 - 450 woorde. **Essays wat die woordperk merkbaar oorskry, word gepenaliseer.**

Die nasien van hierdie skryfstuk vereis 'n rubriek wat versigtig volgens die vereistes van die opdrag opgestel word. 'n Voorbeeld hiervan word aangeheg. Inhoud sowel as styl is van die grootste belang.

D. ADMINISTRATIEWE DOKUMENTE EN HULPMIDDELS

In hierdie afdeling word die vorms wat die IEB vereis van skole asook rubrieke en metingskale/nasientabelle vir die standaardisering van assessering deur onderwysers geplaas. Dit is veral van toepassing op die leerderlêer en die mondelinge komponente van die eksamenvereistes. Die rubrieke en punteskale kan ook in die interne eksamens gebruik word.

Let asseblief op dat hierdie assesseringsinstrumente nie leerkragte se eie vorms daarvan vervang nie, maar bykomend daartoe dien in 'n poging om eenvormigheid van assessering oor skole heen te bereik. Dit kan ook handig wees wanneer skole in vakgroepe mekaar se lêers modereer. Terselfdertyd kry die leerkragte insae in die standaard en wyse van assessering by die nasiensessies van die finale eksamen in die eksterne situasie.

'n UTERS belangrike vorm is die terugvoervorm van die lêer waarop duidelike vereistes vir die Onderwyserslêer en Leerderlêers aangedui word. Onderwysers moet hierdie vorm gebruik om self seker te maak dat genoemde lêers volledig en akkuraat is. Die terugvoervorm van die mondeling-moderator dien dieselfde doel.

Die administratiewe vorms is die formele materiaal wat die IEB van alle skole vereis.

INHOUD:

- D.1 Keuse uit Afdeling D van die voorgeskrewe werke
- D.2 Mondeling: leerder-profielvorm
- D.3 Rangordelys: mondeling
- D.4 Huistaal Mondeling-terugvoervorm
- D.5 Voorbereide toespraak: rubriek
- D.6 Voorbereide lees: rubriek
- D.7 Onvoorbereide lees: rubriek
- D.8 Rubriek vir gesprekvoering
- D.9 Lêer-dekblad: Inhoud en punte met verklaring van geloofwaardigheid.
- D.10 Lêer: Kontrolelyns en inhoudvorm
- D.11 Rangordelys: onderwyserslêer
- D.12 Onderwyserlêer en leerderlêer: terugvoervorm
- D.13 Vakgroep: terugvoervorm
- D.14 Rubriek vir lang kreatiewe skryfstuk (Afd. 1 van leerderlêer)
- D.15 Rubriek vir literêre opstel (prosa)
- D.16 Rubriek vir mini-essay (drama)
- D.17 Rubriek vir transaksionele skryfstukke
- D.18 Bloom se taksonomie
- D.19 Bloom se aangepaste taksonomie
- D.20 Formaat vir analyse-matriks vir vraestelle
- D.21 KABV-veranderinge

ONDERWYSERS WORD STERK AANGEMOEDIG OM VOORTDUREND DIE KABV-DOKUMENT TE RAADPLEEG VIR ALLE SAKE RAKENDE DIE VAARDIGHEDE ASOOK BEVOEGDHEIDOMSKRYWINGS EN PRESTASIEVLAKKE.

HIERDIE SAKE WORD NIE HERHAAL IN HIERDIE DOKUMENT NIE.

D1 KEUSE UIT AFDELING D VAN DIE VOORGESKREWE WERKE

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
AFRIKAANS HUISTAAL

Die volgende teks(te) is uit die Voorgeskrewe Werke (Vierde Genre) gekies:

NAAM VAN SKOOL: _____

HANDTEKENING VAN ONDERWYSER/ES: _____

DATUM: _____

Hierdie vorm moet voltooi word en teen 28 Februarie aan die IEB gestuur word.

D2 MONDELING: LEERDER-PROFIELVORM

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN**AFRIKAANS HUISTAAL****MONDELING MODERERING: PERSOONLIKE PROFIEL**

(Elke kandidaat moet dit voltooi en aan die moderator oorhandig)

Naam
Noemnaam of bynaam
Stokperdjies/Sport
Onderwerp(e) vir voorbereide toespraak
Vorbereide Lees Uit:
Boeke wat ek self gekies en gelees het (noem minstens 7). Titel en skrywer.
Onlangse rolprente wat ek gesien het

D3 RANGORDELYS: MONDELING

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
HUISTAAL
MONDELING ASSESSERING

SENTRUMNO.

--	--	--	--

**NAME VAN KANDIDATE INGEVUL VOLGENS RANGORDE VAN PUNTE
 (HOOG NA LAAG)**

	EKSAMENNOMMER	PUNT – 100
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

D4 HUISTAAL MONDELING-TERUGVOERVORM

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
AFRIKAANS HUISTAAL
MONDELING TERUGVOERVORM

Sentrum Naam/Nommer: _____

Aanbieding van Formele toesprake:

Vorbereiding	
Inhoud	
Aanbieding	
Bewys van voorbereiding	
Algemeen:	

Luisterbegrip:

Bewys van 'n reeks luistervaardighede	
Algemeen:	

Vorbereide en Onvorbereide lees:

Vorbereiding		
Gepastheid van keuse		
Gehoorkontak		
Begrip		
Algemeen		

Algemene bespreking:

Vermoë om register aan te pas volgens onderwerp	
Vermoë om met die moderator 'n spontane gesprek te voer	
Vermoë om met insig oor eie leeswerk 'n sinvolle gesprek te kan voer. Vermoë om oor aktuele sake 'n gesprek te kan voer	
Algemeen:	

Verdere opmerkings:

Bewys van punteverspreiding	
Areas van uitnemendheid	
Areas vir verbetering	
Gebruik van persoonlike profiel	
Algemene kommentaar:	

IEB COPYRIGHT

D5 VOORBEREIDE TOESPRAAK: RUBRIEK

Kriteria vir die assessering van 'n voorbereide toespraak:							
*Struktuur	Vlak 7: 100 – 80	Vlak 6: 79 - 70	Vlak 5: 69 – 60	Vlak 4: 59 – 50	Vlak 3: 49 – 40	Vlak 2: 39 – 30	Vlak 1: 29 - 0
<p>Vaardigheid 2: Beplan en doen navorsing om mondelinge opdragte vlot en ekspressief aan te bied</p> <p>*organiseer inligting samehangend deur hoof-gedagtes en toepaslike en akkurate ondersteunende besonderhede of voorbeelde te kies</p> <p>*berei 'n effektiewe inleiding en slot voor</p> <p>*sluit gepaste visuele, audio- en audiovisuele hulpmiddels in (soos kaarte, plakkate, foto's, beelde, skyfies, musiek, klank en elektroniese media) (indien vereis)</p>	<p>Die struktuur is foutloos. Daar is 'n duidelike, boeiende inleiding en 'n insiggewende slot. Inligting word effektief georganiseer en nuwe idees vloei vlot van een na die ander.</p>	<p>Die struktuur is duidelik en goed ontwikkel, al is daar tye waar daar op die vloei van idee tot idee verbeter kan word. Daar is 'n duidelike inleiding en 'n bevredigende slot.</p>	<p>Daar is 'n mate van struktuur, maar by tye word dit nie goed volgehou nie. Daar is 'n inleiding en slot, maar dit is eerder bloot funksioneel as om die toespraak te verryk.</p>	<p>Daar is 'n basiese struktuur en bewyse van 'n inleiding, bespreking en slot. Maar die toespraak het oor die algemeen 'n tekort aan ontwikkeling en samehang. Die inleiding en slot vervul nie die vereistes ten volle nie.</p>	<p>Die struktuur het nie samehang nie. Daar word geen duidelike onderskeid getref tussen nuwe idees nie. Die toespraak mag dalk 'n inleiding of slot kort.</p>	<p>Daar is baie min bewyse van struktuur. Daar is nie 'n logiese vloei van idees nie. Die toespraak kort óf 'n inleiding óf 'n slot.</p>	<p>Daar is geen bewyse van struktuur nie. Die kandidaat het skynbaar geen moeite gedoen om toepaslik voor te berei nie en drentel rigtingloos deur die toespraak. Daar is geen bewyse van inleiding en slot nie.</p>

	Vlak 7: 100 – 80	Vlak 6: 79 - 70	Vlak 5: 69 – 60	Vlak 4: 59 – 50	Vlak 3: 49 – 40	Vlak 2: 39 – 30	Vlak 1: 29 - 0
INHOUD:	Die inhoud is gegrond, is insiggewend en by tye uitstekend. Die kandidaat het geskikte, relevante inhoud vir die onderwerp gekies.	Die inhoud is gegrond, maar word nie deurlopend aangepas en volgehou nie. Gedeeltes van die inhoud mag oortollig wees.	Die inhoud is gewoonlik voldoende. Die kandidaat het wel iets te sê, maar die inhoud is nie volledig ontwikkel nie. Dele van die inhoud mag irrelevant of onakkuraat wees.	Die inhoud is gewoon en middelmatig van aard. Daar is bewyse van navorsing, maar die kandidaat is nie daartoe in staat om al die inligting bymekaar te bring met verloop van die mondeling nie.	Die inhoud is baie oppervlakkig en toon min bewyse van navorsing. Die navorsing wat wel duidelik is, word as 'n amper aparte eenheid aangebied.	Daar is min egte inhoud en die toespraak is meestal verhalend van aard. Dit kom nie voor as 'n voorbereide poging nie en die nasiener tas rond om inhoud te identifiseer.	Party idees bevat 'n verbintenis met die gegewe onderwerp, maar hulle word nie ontwikkel nie en dit klink asof die verbintenis bloot toeval kan wees. Daar is baie irrelevante dinge wat genoem word.
Geskikte gebruik van register en woordeskat. Vaardigheid 4: Toon kritiese bewustheid van taalgebruik in mondelinge situasies. *Gebruik en evalueer gepaste style en registers volgens doel; teikengroep en konteks. * Identifiseer en gebruik 'n wye verskeidenheid oorredingstegnieke. * Maak afleidings en gevolgtrekkings en motiveer met oortuigende bewyse.	Die register-gebruik is uitstekend en word deurgaans suksesvol volgehou. Die woordeskatvlak is gesofistikeerd en die kandidaat gebruik woordeskat korrek en uitstekend.	Die register-gebruik is bevredigend en in die kol. Maar register beheer word nie deurgaans volgehou nie en is nie konsekwent vlot nie. Die woordeskatvlak is goed en gevarieerd en word korrek toegepas.	Registergebruik is grotendeels korrek, maar party foute kom hier en daar voor. Woordeskat word korrek toegepas, maar bly gewoon.	Registergebruik word nie altyd korrek toegepas nie en dit kom partykeer óf te informeel óf geforseerd voor. Terwyl die kandidaat dikwels woordeskat korrek toepas, kom daar soms gebruikskonteksfoute voor.	Register is te informeel en kom as onvanpas voor. Daar is woordeskatfoute, konteksoute en taalfoute wat kommunikasie hinder.	Inkorrekte gebruik van register, slentertaal en te veel informele taal kom voor. Die kandidaat begaan vele grammatikafoute en woordeskat is swak.	Register is inkorrek en die kandidaat tree te informeel/slenter aan. Woordeskat – en taalgebruik is foutief en onvanpas.

*Lewering	Vlak 7: 100 – 80	Vlak 6: 79 - 70	Vlak 5: 69 – 60	Vlak 4: 59 – 50	Vlak 3: 49 – 40	Vlak 2: 39 – 30	Vlak 1: 29 - 0
<p>AS 3: Toon vaardighede in die luister na en lewer van mondelinge aanbiedings.</p> <p>*Gebruik en evalueer retoriese middele soos retoriese vrae, pouses en herhalings * gebruik toon, stemprojeksie, tempo, oogkontak, liggaamshouding en gebare korrek en reageer gepas * spreek woorde uit sonder om verwarring te skep</p>	<p>Die mondeling lewering is uitstekend en vertoon individualiteit. Die kandidaat maak gebruik van toon, stem-projeksie, tempo, oogkontak, liggaamshouding en gebare om die gehalte van die toespraak te verbeter. Die gehoor word effektief aangespreek. Die kandidaat kom as spontaan, vlot en ernstig voor.</p>	<p>Daar is 'n hoë standaard lewering, maar sekere elemente te doen met tempo, pouse en intonasie kan verbeter word. Oogkontak huiwer partykeer. Die kandidaat se lewering is opreg, maar die algemene lewering kort entoesiasme.</p>	<p>Die lewering-standaard is bevredigend, maar die kandidaat is nie daartoe in staat om elemente van tempo, pouse en intonasie effektief te verander nie. Die kandidaat behou sporadiese oogkontak. Die kandidaat maak te veel staat op sleutelkaarte. Dit affekteer die kandidaat se opregtheid en oortuigingskrag.</p>	<p>Die lewering-standaard is geskik. Die kandidaat huiwer soms of praat te vinnig. Pousering, intonasie en tempo word nie bevredigend toegepas nie, wat 'n algemene negatiewe impak het. Oogkontak kom min voor en die kandidaat maak hoofsaaklik staat op sleutelkaarte. Die kandidaat mag dalk onnodig rondbeweeg, wat die gehoor se aandag aflei.</p>	<p>Die lewering is oninteressant. Die kandidaat kan nie vloeiend kommunikeer nie. Daar word min aandag aan pousering, tempo en intonasie bestee. Oogkontak kom min voor en die kandidaat neig om alles net te lees. Die kandidaat se persoonlikheid skyn glad nie deur nie en hy/sy beweeg dalk onnodig rond wat hinderlik is.</p>	<p>Die lewering-standaard is ondergemiddeld. Dit is moeilik om te volg, weens 'n haltende, eentonige lewering. Geen oogkontak word gemaak nie en die kandidaat lees sy/haar hele toespraak. Die kandidaat beweeg onnodig rond.</p>	<p>Swak. Die kandidaat gebruik geeneen van die kriteria suksesvol nie en die toespraak is dikwels onhoorbaar en huiwerig, hortend wat gepaard gaan met onnodige beweging. Gevolglik is die toespraak deurmekaar en sinneloos.</p>

D6 VOORBEREIDE LEES: RUBRIEK

Kriteria vir die assessering van voorbereide lees	Vlak 7: 100 – 80	Vlak 6: 79 - 70	Vlak 5: 69 – 60	Vlak 4: 59 – 50	Vlak 3: 49 – 40	Vlak 2: 39 – 30	Vlak 1: 29 - 0
<p>Motivering vir keuse van leesteks</p> <p>2: Lewer bewys van beplanning en navorsingsvaardigheid vir mondelinge aanbieding</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Voorbereiding van effektiewe inleiding <p>4: Lewer bewys van kritieke taalbewustheid in mondelinge situasies</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Gebruik en evalueer 'n toepaslike taalverskeidenheid, verskillende style en register om by die doel, gehoor en konteks te pas ✓ Maak gevolgtrekkings, beoordeel en motiveer met stawende bewyse. 	<p>Die kandidaat voorsien 'n weldeurdragte leesstuk wat vlot en oortuigend voorgelees kan word.</p> <p>Die kandidaat bied 'n insigryke oorsig wat die gehoor in staat stel om die teks in konteks te kan plaas. Toepaslike register word gebruik en dit komplimenter die kandidaat se tekskeuse uitstekend.</p>	<p>Die kandidaat lewer bewys van toewyding en betrokkenheid by tekskeuse, maar die leesteks het nie voldoende om die lyf nie. Die oorsig vereis meer detail sodat die gehoor die konteks ten volle kan begryp. Die register is toepaslik en die kandidaat gebruik die gekose register korrek; artikulasie daarvan is goed.</p>	<p>Die kandidaat se motivering is bevredigend, maar die verduideliking daarvan is plek-plek foutief of oppervlakkig van aard. Die oorsig is voldoende, maar dit kort dinamiek en insig. Die register is oor die algemeen toepaslik alhoewel dit nie deurgaans volgehou word nie.</p>	<p>Die kandidaat bied 'n motivering aan, maar dis meestal persoonlik van aard en voorsien nie voldoende staving om sy/haar standpunt oor te dra nie. Die oorsig is voldoende, maar kort vlotheid en afronding. Die korrekte register word meestal gebruik, maar sommige frases is nie toepaslik nie of te informeel van aard.</p>	<p>Die motivering is te kort en baie oppervlakkig van aard. Die kandidaat bied slegs 'n kort opsomming van die gebeure aan en nie redes hoekom die teks waaruit die leesstuk kom vir hom/haar belangrik is nie. Register is onvanpas en te informeel van aard.</p>	<p>Motivering is feitlik afwesig en is baie vaag en oppervlakkig. Dit lyk asof die kandidaat nie 'n motivering voorberei het nie en die register wat gebruik word, is heeltemal onvanpas.</p>	<p>Motivering ontbreek heeltemal. Die kandidaat voorsien 'n titel en skrywer, maar niks anders nie. Die register wat gebruik word, is heeltemal onvanpas.</p>
Keuse van leesteks	'n Uitstekende tekskeuse wat die kandidaat in staat stel om 'n formidabele aanbieding te lewer. Die verskeidenheid van register, dialoog en styl stel die leser in staat om sy veelsydige vaardighede ten toon te stel.	'n Baie bevredigende tekskeuse. Die kandidaat behoort sy aanbiedings- tegnieke baie suksesvol aan te wend met hierdie teks. Interessante dialoog stel die kandidaat in staat om tempo en intonasie sodanig te wysig dat dit die kwaliteit van die leesaktiwiteit as geheel sal verhoog.	'n Goeie tekskeuse. Die kandidaat het gepoog om 'n teks te kies wat hom/haar in staat sal stel om die vereiste tegnieke op 'n baie bevredigende wyse toe te pas.	Tekskeuse is nie baie goed nie. Alhoewel dit lyk of die kandidaat oor die teks besin het, beperk die aard van die teks die kandidaat om sy/haar vermoëns behoorlik te ontgin.	Teks is nie met oorleg gekies nie. Dit lyk of die kandidaat die teks lukraak gekies het sonder om te besin oor hoe die verskillende aansendingstegnieke ten beste benut kan word.	'n Swak keuse van leesteks. Teks is bloot gekies op grond van die beskikbaarheid daarvan eerder as die trefkrag wat dit moontlik kan hê.	Die leesteks is lukraak gekies. Die kandidaat het nie besin oor hoe om die vereiste tegnieke sinvol aan te wend nie.

<p>Aanbieding</p> <p>3: Lewer bewys van die vermoë om na mondelinge aanbiedings te luister en dit self aan te bied.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Gebruik toon, stemprojeksie, leesspoed, oogkontak, liggaamshouding en gebare korrek, en reageer op toepaslike wyse. ✓ Spreek woorde sodanig uit dat dit nie betekenis verwing nie. 	<p>Die leesaanbieding is puik en getuig van selfvertroue en individualiteit. Die suksesvolle gebruik van leesspoed, pousering en intonasievariasie verhoog die kwaliteit van wat voorgelees word. Oogkontak is natuurlik en oortuigend en die gehoor word doeltreffend en volgehoue toegesprek. Die kandidaat boei die luisteraar met sy aanbieding.</p>	<p>Die leesaanbieding is van 'n hoë standaard. Sekere aspekte van leestempo, pousering en intonasie het nog aandag nodig. Oogkontak word nie altyd volgehou nie. Die kandidaat lees goed, maar die algemene aanbieding is nie so goed afgerond soos by Vlak 7 nie.</p>	<p>Die standaard van lees is uiters bevredigend, maar die kandidaat is nie in staat om tempo, pousering en intonasie suksesvol te wysig nie. Hy/Sy poog om oogkontak te maak, maar dit kom slegs sporadies voor. Die kandidaat leun te swaar op die teks en dít veroorsaak dat die algehele leesposing nie heeltemal oortuig nie.</p>	<p>Die lees kwaliteit is voldoende. Soms huiwer die kandidaat of lees te vinnig. Nie genoeg aandag word gewy aan pousering, tempo en intonasie nie. Beperkte oogkontak vind plaas en die kandidaat se blik is feitlik deurentyd op die teks gevestig.</p>	<p>Die lees kwaliteit is nie na wense nie. Die kandidaat lees nie vlot nie en stamel (stotter) dikwels by langer woorde. Min aandag word geskenk aan pousering, leestempo en intonasie. Minimale oogkontak vind plaas en die kandidaat is skynbaar nie altyd bewus van die fynere nuanses van die leesteks nie.</p>	<p>Die lees kwaliteit is ontoereikend. Dit is moeilik om die leser te volg as gevolg van voortdurende stottering of leeswerk wat te vinnig of te stadig plaasvind. Die aanhoor van die kandidaat se leeswerk is vervelig omdat daar min variasie in bogenoemde aspekte is. Geen oogkontak vind plaas nie en daar is gevolglik geen interaksie met die gehoor nie.</p>	<p>Die kandidaat lees baie swak. Hy/Sy is nie in staat om leestegnieke korrek en suksesvol te gebruik nie. Lees is dikwels onduidelik, met swak artikulasie van woorde. Die kandidaat lees huiwerig en stotterend. Dit lyk of hy/sy nie vertrouwd is met die teks nie en daar is geen sprake van oogkontak nie.</p>
--	--	--	---	---	---	---	---

D7 ONVOORBEREIDE LEES: RUBRIEK

Kriteria vir die assessering van onvoorbereide lees	Vlak 7: 100 – 80	Vlak 6: 79 - 70	Vlak 5: 69 – 60	Vlak 4: 59 – 50	Vlak 3: 49 – 40	Vlak 2: 39 – 30	Vlak 1: 29 - 0
<p>Oordrag</p> <p>3: toon vaardigheid in die luister na en lewer van mondelinge aanbiedings</p> <ul style="list-style-type: none"> gebruik toon, stemprojeksie, tempo, oogkontak, liggaamshouding en gebare korrek en reageer gepas spreek woorde uit sonder om verwarring te skep 	<p>Die lees van die stuk voldoen aan hoogste verwagtings. Leerder toon uitstekende vaardigheid in terme van lewering van die lees. Die kandidaat het gebruik gemaak van tempo; pouse en gevarieerde intonasie om die gehalte van die lees te verbeter. Die kandidaat het die verskillende nuanse van die stuk sowel as die inhoud daarvan effektief oorgedra. Oogkontak is goed gehandhaaf en die gehoor word effektief aangespreek. Die kandidaat se leesvermoë is uitstekend en toon 'n duidelike en onmiddellike begrip van die teks.</p>	<p>Die gehalte van die lees is 'n hoë standaard en die kandidaat het die betekenis van die stuk op 'n moeitelose, effektiewe manier oorgedra. Maar daar is sekere elemente verwant aan tempo, pouse en intonasie waarop daar verbeter kan word. Oogkontak word nie deurlopend behou nie. Die kandidaat se leesvermoë kan as hoogs bevredigend bestempel word.</p>	<p>Dit is 'n bevredigende gehalte lees. Die kandidaat is in staat daartoe om die inhoud van die stuk op 'n bevoegde manier uit te druk. Maar die kandidaat het nie effektiewe gebruik gemaak van veranderende tempo, pouse en intonasie om die gehalte van die lees op te hef nie. Die kandidaat maak sporadiese gebruik van oogkontak. Terwyl die oorheersende lees bevredigend is, is die kandidaat nie daartoe in staat om die leesstuk vir die gehoor op te kikker of te openbaar nie.</p>	<p>Die gehalte van die lees is voldoende. Maar die kandidaat is nie altyd daartoe in staat om die inhoud van die stuk aan die gehoor oor te dra nie. Die kandidaat mag huiwer, te vinnig lees of gee nie genoeg aandag aan tempo, pouse en intonasie nie. Oogkontak vind min plaas en die leser maak nie eintlik enige effektiewe skaling met die gehoor nie.</p>	<p>Die gehalte van die lees is nie voldoende nie. Dit is moeilik om te volg weens 'n haltende oordrag wat eentonig plaasvind. Die kandidaat sukkel om die betekenis van die stuk oor te dra en daar word baie woorde verkeerd uitgespreek. Die kandidaat neem nie genoeg kennis van sinstruktuur nie. Die oordragstegnieke is swak en die kandidaat toon geen bewusheid van sy/haar wyer gehoor nie.</p>	<p>Swak leesvermoë. Die kandidaat lees sonder vaardigheid en struikel dikwels oor woorde wat dalk onbekend is. Die kandidaat poog om te lees, maar die betekenis word swak oorgedra. Puntuasie en sinstruktuur word geïgnoreer. Daar word geen aandag aan oordragstegnieke bestee nie en die gehoor is bewus van die kandidaat se duidelike ongemak.</p>	<p>Die leesvermoë is baie swak. Die oordrag van die teks is power: Die leser kan dikwels nie gehoor word nie en van die woorde word op onherkenbare wyses uitgespreek. Die oordrag word op 'n huiwerende, struikelende manier aangebied. Die luisteraar sukkel om te verstaan wat die leser probeer kommunikeer. Die kandidaat kan die stuk self nie verstaan nie.</p>

D8 RUBRIEK VIR GESPREKVOERING

'n Voorstel vir die gradering van gesprekvoering

Punt	Beskrywing	Simbool	Kriteria
10 – 9	Uitmuntend	A	Hoogs moontlike vlak van gesproke taal. Uitstekend in alle opsigte. Opper interessante idees en verdedig standpunt effektief. Toon goeie oordeel en kritiese vermoë.
8 – 7	Verdiensielik	A	Verstaan vrae oor die algemeen goed. Antwoord goed op alle vrae. Bevraagteken sienings waar gepas. Goeie kennis van onderwerp en noem nuwe feite. Gebruik verskeidenheid van strukture, woordeskat, idiome. Praat met selfvertroue.
7 – 6	Bevredigend	B	Het soms verduideliking van vrae nodig. Vra soms vrae maar reageer meesal net direk. Verwys soms na relevante inligting. Gebruik van taal, woordeskat redelik goed. Redelik vlot, soms huiwerig.
6 – 5	Voldoende	C	Reageer redelik op onverwagte vrae veral na herfrasering. Vraagstelling skraal. Neem nie standpunt in nie. Beperkte kennis. Beperkte woordeskat. Strukture soms foutief.
5 – 4	Matig	D	Ervaar soms probleme met vrae. Reageer redelik na herfrasering. Vra geen vrae nie en neem geen standpunt in nie. Passief maar reageer op aandrang, hoewel soms foutief. Beperkte woordeskat en uitdrukking. Heelwat foute.
4 – 3	Elementêr	E	Probeer antwoord maar ervaar probleme. Onvoldoende kennis en begrip van onderwerp. Baie beperkte woordeskat. Gebruik foutiewe sinstrukture.
3 – 0	Ontoereikend	F	Verstaan die meeste van die vrae nie. Ervaar probleme met antwoorde. Kennis gebrekkig en selfs foutief. Baie beperkte woordeskat. Sinstrukture lei tot onverstaanbare gedagtegang.

D9 SGA-LÊERS: DEKBLAD EN VERKLARING VAN GELOOFWAARDIGHEID

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
AFRIKAANS HUISTAAL
INTERNE ASSESSERING (LEERDERLÊER)

NAAM VAN KANDIDAAT:

EKSAMENNOMMER

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Moontlike Punt	Werklike punt	Simbool	Stukke onder toesig geskryf
AFDELING 1	1	45			
LANG SKRYFSTUKKE (500-600 woorde)	2	45			
TOTAAL VIR AFD. 1		90			
AFDELING 2					
GTA : OPSTEL		50			*
TOTAAL VIR AFD. 2		50			
AFDELING 3					
LETTERKUNDE (4de Genre- Groep D)					
TOTAAL VIR AFD. 3		60			
AFDELING 4					
Toets	1	15			*
Toets	2	15			*
Toets	3	15			*
Toets (4de Genre)	4	15			*
TOTAAL VIR AFD. 4		60			
AFDELING 5					
Rekordeksamen: Vraestel 1		20			*
Vraestel 2		20			*
TOTAAL VIR AFD. 5		40			
GROOTTOTAAL		300/3=100			

Ek verklaar dat die inhoud van hierdie Portefeulje geheel en al my eie werk is. Ek verstaan die gevolge as ek skuldig bevind word aan plagiaat. Enige bronne wat ek gebruik het, is duidelik in my werk erken.

(Hierdie puntetaal moet as voorblad van die leerderlêer aan die IEB voorgelê word teen 7 November.)

Kandidaat se handtekening: _____ **Datum:** _____

Handtekening van onderwyser: _____ **Datum:** _____

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
AFRIKAANS HUISTAAL
INTERNE ASSESSERING (LEERDERLÊER)**

Kontrolelys en Inhoud				
Afdeling	Beskrywing	Ja	Nee	Kontrole
1	Lang skryfstukke			
	1.			
	2.			
2	Gemeenskaplike taak vir Assessering			
	GTA: OPSTEL			*
3	Groep D - Vierde Genre			
4	Toetse			
	1.			*
	2.			*
	3.			*
	4. (4de Genre)			*
5	Rekordeksamen			
	Vraestel 1: Leesvraestel			*
	Vraestel 2: Skryfvraestel			*

GETEKEN: Leerder: _____

Skoolhoof: _____

Datum: _____

D12 SGA-LÊERS: ONDERWYSERS- EN LEERDERLÊER TERUGVOERVORM

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL

NASIONALE MODERERING

ONDERWYSERSLÊER TERUGVOERINSTRUMENT

SENTRUM NO: _____

VAK: _____

ALGEMEEN	Ja	Nee	Soms
Onderwyserslêer is logies en sistematies uiteengesit.			
Rangorde van finale SBA-punte vir alle kandidate is ingesluit.			
Is elke taak/werkstuk duidelik uiteengesit?			
Is die assesseringskriteria duidelik?			
Is die assessering sigbaar en geldig?			
Is die take/werkstukke geskik vir die ouderdomsgroep?			
Is die take/werkstukke se moeilikheidsgraad geskik vir graad 12?			
Is die volle reikwydte van punteverspreiding aangespreek?			
Is taksonomie-tabelle vir denkvlakke gebruik?			

Kommentaar op Onderwyserportefeulje

Lang Skryfstukke:

	Ja	Nee	Soms
Onderwerpe is vars, oorspronklik en relevant vir Gr 12 kandidate			
Daar is twee stukke van die korrekte lengte			
Daar is verskillende soorte genres: verhalend, beskrywend, beredenerend, ens.			
Kriteria is duidelik en ondubbelsinnig			
Daar is 'n verspreiding in moeilikheidsgraad			
Rubriek pas by doel van opdragte			
Korrekte standaard van assesseringsinstrument			
Is prosesskryf aanwesig?			
Daar is bewyse van interne moderering of terugvoer van vakgroepmoderering beskikbaar			

Kommentaar op die Lang Skryfstukke

GTA

	Ja	Nee	Soms
GTA is nie verander nie en is volledig volgens opdragvereistes voltooi			
Nasiensubriek is ingesluit			
Daar is bewyse van interne moderering en terugvoer van vakgroepmoderering beskikbaar.			

Kommentaar op die GTA:

4de Genre

	Ja	Nee	Soms
Kriteria is duidelik en ondubbelsinnig			
Die taak het hoër orde denkvaardighede vereis			
Die taak is akademies uitdagend			
Daar is voorbeelde van alternatiewe en kreatiewe take vir assessering			
Rubriek(e) pas by doel van opdrag(te)			

Kommentaar op die 4de Genre Afdeling:

Plagiaat Kommentaar

Kommentaar op die moontlike aanwesigheid van Plagiaat

Toetse

	Ja	Nee	Soms
Daar is drie toetse wat vraestel 1 en 2 se inhoud weerspieël			
Daar is 'n verskeidenheid van tekssoorte			
Die toetse spreek kognitiewe denkvlakke aan			
Die toetse is akademies uitdagend			
Daar is 'n 4de genre toets			
Daar is bewyse van interne moderering			
Toetse of eksamens van vorige jare is nie gebruik nie			

Kommentaar op die Toetse Afdeling:

Voorbereiding/Proefeksamen

	Ja	Nee	Soms
Vraestel 1 en 2 is korrek volgens vereistes			
Die vraestelle spreek kognitiewe denkvlakke aan			
Die riglyne van nasien, kriteria en nasiensleutel is korrek			
Daar is bewyse van interne moderering			
Toetse en eksamens van vorige jare is nie gebruik nie			

Kommentaar op die Voorbereiding/Proefeksamen:

Enige ander kommentaar:

Handtekening van

Moderator: _____ Datum: _____

IEB COPYRIGHT

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT EKSAMEN
 AFRIKAANS HUISTAAL
 NASIONALE MODERERING
 ONDERWYSERS- EN LEERDERLÊER: TERUGVOERINSTRUMENT

SENTRUM NO: _____

	Ja	Nee	Soms
Algemeen:			
Onderwyserslêer is logies en sistematies uiteengesit.			
Rangorde van finale SGA-punte vir alle kandidate is ingesluit.			
Is al die vaardighede aangespreek?			
Is elke taak/werkstuk duidelik geformuleer?			
Is die assesseringskriteria duidelik?			
Is die assessering sigbaar en geldig?			
Is die take/werkstukke geskik vir die ouderdomsgroep t.o.v. tema en			
Is die take/werkstukke se moeilikheidsgraad geskik vir graad 12?			
Is die punteverspreiding eweredig t.o.v. die volle reikwydte?			
Is die taksonomie-tabelle vir denkvlakke gebruik?			

Lang Skryfstukke:

	Ja	Nee	Soms
Onderwerpe is vars, oorspronklik en relevant vir graad 12-kandidate			
Daar is twee stukke van die korrekte lengte			
Daar is verskillende soorte genres			
Slegs een stuk is prosesskryf			
Kriteria is duidelik en ondubbelsinnig			
Rubriek pas by doel van opdrag			
Nasiensleutel korrek toegepas			
Onderwyserskommentaar gepas en positief			
Daar is bewyse van interne moderering of terugvoer van vakgroepmoderering in die onderwyserslêer			

Kommentaar oor Lang skryfstukke

GTA

	Ja	Nee	Soms
GTA onveranderd gebruik			
Rubriek korrek gebruik			
Nasiensrubrieke ingesluit			
Onderwyserskommentaar is sigbaar en geldig			
Daar is bewyse van interne moderering en terugvoer van vakgroepmoderering in die onderwyserslêer beskikbaar.			

Kommentaar op die GTA:

4de Genre

	Ja	Nee	Soms
Kriteria is duidelik en ondubbelsinnig			
Spreek kognitiewe denkvlakke aan			
Die taak is akademies uitdagend			
Daar is bewyse van alternatiewe assessering			
Rubriek pas by doel van opdrag			
Daar is bewyse van interne moderering.			

Kommentaar op 4de Genre:

Toetse

	Ja	Nee	Soms
Daar is drie toetse wat vraestel 1 en 2 se inhoud weerspieël			
Die toetse spreek kognitiewe denkvlakke aan			
Daar is 'n 4de genre toets			
Die riglyne vir nasien, kriteria en nasiensleutel is korrek			
Nasiensleutel korrek toegepas			
Standaard van assesseringsinstrumente is korrek			
Daar is bewyse van interne moderering.			
Toetse of eksamens van vorige jare is nie gebruik nie			

Kommentaar op die Toetsafdeling:

Vorbereidings-/Proefeksamen

	Ja	Nee	Soms
Vraestel 1 en 2 is korrek volgens vereiste			
Die vraestelle spreek kognitiewe denkvlakke aan			
Die vraestelle is nie vorige IEB-vraestelle of uit studiegidse geneem nie			
Die riglyne vir nasien, kriteria en nasiensleutel is korrek			
Daar is bewyse van interne moderering in die onderwyserslêer beskikbaar.			

Kommentaar op die Vorbereidings-/Proefeksamen:

Enige ander kommentaar:

Handtekening van Moderator: _____ Datum: _____

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
AFRIKAANS HUISTAAL
KONTROLE VAN TWEEDE VAKGROEPBYEENKOMS

Die opvoeder wat 'n skool se Graad 12 leerderlêer-stukke kontroleer vir voldoening aan die vereistes moet die volgende vorm voltooi, die datum aanteken en dit teken. Die vakgroepleier maak seker dat die voltooide vorms gefaks of gepos word aan die IEB (011 483-4590) ná die kontrole-prosedure.

1. Naam van Opvoeder	Skool				
2. Naam van Monitor	Skool				
3. Besikbaarheid van leerderlêer:					
3.1 Aantal lêers beskikbaar bv. 7/7					
4. Is onderwyserslêer beskikbaar?				Ja	Nee
4.1 Aantal SGA-take tot dusver beskikbaar	% taakblaaie beskikbaar				
4.2 Onderwyserslêer beantwoord aan vereistes	% memo's beskikbaar				
5. Take					
5.1 SGA-standaard van leerders se werk	Te maklik	Maklik	Toe-paslik	Te moeilik	
5.2 Die taakuitkomste assesseer die bereiking van vaardighede en is duidelik herkenbaar.			Ja	Nee	
5.3 Kwaliteit van rubrieke en taksonomieë	Nie gebruik nie	Voldoende	Goed	Uitstekend	
6. Nasien					
6.1 Standaard van nasien van SGA	Onvolledig	Memo swak gebruik	Volgens memo		
6.2 Standaard van nasien GTA-take	Onvolledig	Rubrieke swak gebruik	Volgens rubrieke		
Opmerkings deur monitor: (Let op: Monitor mag nie punte verander nie, maar dit is belangrik om betekenisvolle opmerkings te maak om sy/haar kollega van hulp te wees.)					
Geteken Monitor:			Datum:		
Geteken Vakgroepleier:			Datum:		

D14 RUBRIEK VIR LANG KREATIEWE SKRYFSTUK

Rubriek vir Kreatiewe Skryfstuk
Totaal: 45 punte (indien navorsing vereis is, moet 'n ekstra kategorie bygevoeg word.

PUNTE [45]	VLAK 7 - 6	VLAK 5	VLAK 4 - 3	VLAK 2 - 1
Opdrag en onderwerp. Oorspronklikheid. Standpunt. Inhoud. Beplanning. Genre-konvensies	Onderwerp oorspronklik aangebied. Opdrag goed gedek. Baie interessant en prikkelend. Standpunt duidelik. Duidelike tekens van plan. Inhoud puik volgens genre.	Redelik oorspronklik. Interessant genoeg, maar sprankel ontbreek. Standpunt gestel, maar nie sterk nie. Beplanning nie deeglik nie. Inhoud volgens genre.	Onderwerp en opdrag gedek, maar taamlik saai. Inhoud gemiddeld. Standpunt nie duidelik nie. Vaag. Min tekens van plan. Inhoud wyk soms af van genre-vereistes.	Inhoud vaag en vervelig. Onderwerp swak hanteer. Min bewys van standpunt. Geen beplanning nie. Min tekens van kennis van genre.
Punte (10)	10 - 8	7 - 6	5 - 4	3 - 1
Inleiding. Slot. Paragrafering. Ontwikkeling van idees. Opskrif. Lengtebepaling.	Inleiding en slot effektief. Dit trek aandag. Paragrafe bind en ontwikkel logies met nuwe idees. Opskrif sprankelend. Lengte korrek volgens vereistes.	Inleiding en slot voldoende vir taak. Onderwerp sistematies hanteer. Paragrafering bind redelik. Opskrif teenwoordig, maar nie kragtig. Lengte volgens vereistes.	Inleiding oneffektief. Slot swak. Min samehang tussen paragrafe. Opskrif min impak. Herhaling van idees. Lengte te kort/te lank.	Geen of min bewys van inleiding en slot. Paragrafering swak met min/ geen logiese samehang. Geen opskrif nie. Idees bloot saamgeflans. Lengte vereistes glad nie nagekom nie.
Punte (10)	10 - 8	7 - 6	5 - 4	3 - 1
Woordeskat. Woordkeuse. Kommunikasie. Idioom. Styl. Genre-konvensies.	Uitgebreide woordeskat. Gepaste en interessante woordkeuse. Kommunikasie sprankelend. Idiomatiese taalgebruik. Styl en beelding effektief binne genre.	Woordeskat bevredigend. Woordkeuse meestal korrek. Kommunikeer goed. Voorkoms van idioom wel merkbaar. Styl gepas binne genre. Poging tot beelding.	Woordeskat gewoon en redelik. Beperkte woordkeuse soms foutief. Kommunikasie soms problematies. Styl onspesifiek. Min tekens van oorspronklike beelding.	Woordeskat baie beperk en herhalend. Woordkeuse verwarrend. Kommunikasie word verbreek. Stylegnieke afwesig. Geen poging tot beeldgebruik nie.
Punte (10)	10 - 8	7 - 6	5 - 4	3 - 1
Taalgebruik. Sinstruktuur. Spelling. Punktuasie.	Taalgebruik redelik korrek. Sinstruktuur foutloos. Spel en punktuasie noukeurig versorg.	Taalgebruik redelik korrek. Woordorde en sinstruktuur redelik korrek. Spel en punktuasie toon enkele foute.	Heelwat sinstruktuurfoute. Basiese spel- en punktuasiefoute.	Sinstruktuur en woordorde foutief. Baie spel en punktuasiefoute. Foute werk belemmerend in op begrip.
Punte (10)	10 - 8	7 - 6	5 - 4	3 - 1
Redigering. Proesskryf. Aanbieding.	Redigering baie goed aangewend volgens eerste poging. Aanbieding puik.	Goeie redigering eerste poging. Aanbieding bevredigend.	Min tekens van redigering. Eerste poging skaars bygebring. Aanbieding soms onnet.	Geen redigering. Eerste poging geïgnoreer. Aanbieding onaantoonbaar.
Punte (5)	5 - 4	3	2	1

D15 RUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL (ROMAN)

Rubriek vir die assessering van 'n literêre opstel – Prosa (30 punte)
D.15 Rubriek vir die assessering van 'n literêre opstel – Prosa (30 punte)

KODES EN PUNTETOEKENNING		INHOUD (20) Interpretasie van die onderwerp. Grondige argumente. Kennis en begrip van die voorgeskrewe werk.		STRUKTUUR EN TAAL (10) Struktuur, logiese vloei en aanbieding. Gebruik van taal, toon en styl in opstel.
Kode 8 A+ 100-90%	Uitmuntend 20-18 punte	Indiepte interpretasie van onderwerp, alle aspekte van die onderwerp is ten volle bespreek. Inleiding verwys na teks, vraag en doelstelling op uitmuntende wyse. Slot vat inhoud, opdrag en uitgangspunt saam op uiters vaardige wyse. Uitmuntende respons (90+) op opdrag met eie stem en goue draadje wat bind van inleiding tot slot. Oortuigende argumente ondersteun deur aanhaling/verwysings uit teks wat deelgemaak word van opstel. Uitstekende kennis en begrip van teks en genre . Eie siening ++++	Uitmuntend 10 punte	Uiters knap gestruktureerde opstel. Samehang puik. Uitstekende en gepaste inleiding en slot wat styl-vereistes perfek ondervang . Aanhaling en bewyse uit teks puik geïntegreer . Taal, toon en styl slim en treffend aangewend. Register baie knap hanteer. Woordkeuse sprankelend en gesofistikeerd . Lengte volgens vereistes
Kode 7 A 89-80%	Puik 17-16 punte	Knap interpretasie van onderwerp. Bykans alle aspekte van die onderwerp is volledig bespreek. Inleiding soos hierbo en slot eindig op ryk en vaardige manier. Die leerder is duidelik in beheer van sy/haar standpunt. Goeie respons op opdrag. Voldoende detail. Slim argumente, uitgebreid , ondersteun uit die teks met aanhaling/verwysings . Uitstekende kennis en begrip van teks en genre. Eie siening +++ Leerder duidelik gemaklik met vraag en respons.	Puik 9-8 punte	Samehangende en goed-gestruktureerde opstel. Goeie en gepaste inleiding en slot wat stylvereistes goed ondervang. Aanhaling/bewyse uit teks is sinvol geïntegreer. Taal, toon en styl is gevorderd en korrek. Register knap hanteer (woordkeuse & konteks). Lengte volgens vereistes.
Kode 6 B 79-70%	Baie goed 15-14 punte	Goeie interpretasie van onderwerp. Bykans alle aspekte van die onderwerp is op geskikte en gepaste wyse bespreek. Inleiding kom effens kort aan doelstelling en uitgangspunt. Slot eindig effens stomp sonder behoorlike afronding van onderwerp. Gedetailleerde respons. Goeie argumente is aangevoer en goed ondersteun uit teks. Goeie kennis en begrip van teks en genre. Eie siening merkbaar ++	Baie goed 7 punte	Opstel is goed gestruktureerd. Goeie poging tot samehang. Inleiding en slot dui standpunt en slotvereistes redelik goed aan. Aanhaling/bewyse is goed gebruik. Taal, toon en styl gepas vir die doel. Goeie aanbieding, register korrek. Lengte bevredigend
Kode 5 C 69-60%	Goed 13-12 punte	Toon begrip en het onderwerp redelik goed geïnterpreteer. Meeste van die aspekte van onderwerp is bespreek. Inleiding omvat nie die vraag- en opdraginligting op voldoende wyse om te lei tot goeie opstel nie. Slot nie goed afgerond en terugverwysend nie. Taamlik gedetailleerde respons. Sommige argumente is gegee, maar nie almal goed gemotiveer uit teks nie. Kennis en begrip van teks en genre effens teleurstellend. Eie siening kom effens kort. + Neig tot storievertelling.	Goed 6 punte	Struktuur is redelik duidelik. Inleiding en slot aanwesig, maar nie volledig genoeg nie. Aanhaling/bewyse soms lukraak aangelas. Samehang toon leemtes. Taal, toon, styl toon foute, maar vloei is redelik. Aanbieding bevredigend. Register redelik gepas. Lengte kan pla.

Kode 4 D 59-50%	Voldoende 11-10 punte	Interpretasie van onderwerp redelik. Nie alle aspekte van onderwerp is genoegsaam bespreek nie. Inhoud oppervlakkig en standpunt in inleiding lei nie tot 'n respons wat gaan bevredig nie. Slot bloot net 'n stelling wat nie terugverwys nie. Detail ontbreek. Bewyse vir argumente kom soms kort. Basiese kennis en begrip van teks en genre. Min sprake van eie siening. Meesal geykte idees. Meesal storievertelling.	Voldoende 5 punte	Min bewys van gepaste struktuur en samehang. Inleiding en slot aanwesig, maar nie funksioneel nie. Aanhalings/bewyse nie akkuraat nie en swak gebruik. Foute in taal, toon en styl steurend. Aanbieding redelik. Gepaste register soms gebruik. Lengte kan pla.
Kode 3 E 49-40%	Redelik 9-8 punte	Baie gewone en gemiddelde poging tot interpretasie van onderwerp. Sommige aspekte van onderwerp ontbreek. Inleiding en slot niksseggend of afwesig. Min detail. Argumente vaag, min verwysing na teks. Kennis en begrip van teks kom kort. Geen tekens van eie siening nie.	Redelik 4 punte	Gebrekkige struktuur en samehang. Inleiding of slot is afwesig of van geen belang nie. Min aanhalings of bewyse, herhaling van idees. Taal foutief; toon en styl nie gepas nie. Register swak aangewend. Lengte onvanpas.
Kode 2 F 39-30%	Elementêr 7-6 punte	Houvas op die onderwerp is swak. Inleiding en/of slot maak geen indruk op uitkoms van opstel nie. Reageer herhalend en soms van die punt af. Verkeerde interpretasie. Poging tot argumentering, nie verantwoord uit teks nie. Min tekens van akkurate kennis en begrip van teks; gebrekkig.	Elementêr 3 punte	Swak aanbieding en struktuur uiters gebrekkig. Inleiding en slot afwesig of heeltemal foutief. Taalfoute en foutiewe styl maak opstel onsuksesvol. Moeilik om te lees. Lengte kry min aandag.
Kode 1 G – H 29-0%	Ontoereikend 5-0 punte	Respons is soms relevant tot onderwerp, maar argumente is ontoepaslik en moeilik om te volg. Swak antwoord. Min toepaslike verwysings. Kennis en begrip werklik gebrekkig. Teks duidelik nie ingestudeer nie.	Ontoereikend 2-0 punte	Moeilik om te bepaal of onderwerp aangespreek word. Geen tekens van logiese benadering nie. Swak taalgebruik, styl en toon foutief. Lengte is deel van swak respons.

D16 RUBRIEK VIR BETOGENDE OPSTEL - MINI-ESSAY (DRAMA)

RUBRIEK VIR BETOGENDE OPSTEL - MINI-ESSAY (DRAMA)

KODES EN PUNTETOEKENNING		INHOUD (20) Interpretasie van die onderwerp. Grondige argumente. Kennis en begrip van die voorgeskrewe werk.		STRUKTUUR EN TAAI (10) Struktuur, logiese vloei en aanbieding. Gebruik van taal, toon en styl in opstel.
Kode 7 A+ 100-90% A 89-80%	Uitmuntend 20-18 punte 17-16 punte	Gesofistikeerde bewys van eie siening - persoonlike mening oortuigend gestel en gemotiveer. Inleiding omvat inleidende inligting en standpunt uitstekend. Slot verwys terug en sluit opstel dus op vaardige wyse af. Interpretasie uitstekend. Uitmuntende kennis en begrip van teks. Gepaste aanhalings en situasies uitstekend gekies en akkuraat ingewef. Alle aspekte van opdrag uitstekend uitgevoer. Verskil tussen A+ en A lê by kreatiwiteit van respons. Ook A+ duidelike goue draad tussen inleiding en slot.	Uitmuntend 10-8 punte	Inleiding stel standpunt duidelik. Styl reeds betogend. Slot uitmuntende opsomming. Struktuur en samehang buitengewoon goed. Baie sterk betogende styl. Register en woordeskat puik. Taalfunksies en lengte korrek. Lengte binne vereiste perke. (Uitstekende opstel kan egter te lank wees. Gebruik oordeel by bepunting.) A+ foutloos. Sprankelende en gesofistikeerde taal en woordkeuses.
Kode 6 B 79-70%	Baie goed 15-14 punte	Bewys van eie siening - persoonlike mening duidelik gestel en gemotiveer. Inleiding mis enkele betogende/rigtinggewende opmerkings. Slot goed, maar nie oortuigend en sterk nie. Goeie interpretasie van onderwerp. Deeglike kennis en begrip van teks. Gepaste aanhalings en situasies goed gekies en ingewef. Alle aspekte van onderwerp goed uitgevoer.	Baie goed 7 punte	Inleiding stel standpunt duidelik in betogende styl met slot gepaste afsluiting van betoog. Struktuur en samehang sinvol. Sterk betogende styl. Register, woordeskat baie goed. Taalfunksies en lengte korrek binne vereistes.
Kode 5 C 69-60%	Goed 13-12 punte	Eie siening opmerklik - kan persoonlike mening stel en motiveer. Inleiding kom kort aan rigtinggewende opmerkings volgens opdrag en slot verwys nie genoegsaam terug met sterk afronding nie. Ken en verstaan teks redelik en kan dit interpreteer. Aanhalings en situasies gebruik, maar soms losstaande en effe onakkuraat. Heelwat aspekte van opdrag goed uitgevoer.	Goed 6 punte	Inleiding en slot redelik goed verwoord. Betogende styl ontbreek ietwat. Struktuur en samehang bevredigend. Betogende styl op gangbare wyse volgehou. Register en woordgebruik redelik gepas. Taalfunksies meesal korrek. Lengte kan pla, te kort of onnodig te lank.
Kode 4 D 59-50%	Voldoende 11-10 punte	Redelike bewys van eie siening - persoonlike mening wel merkbaar. Inleiding maak nie standpunt duidelik nie en verwys min na opdrag. Slot eindig bloot sonder werklike terugverwysing na fokus van opstel. Motivering redelik. Interpretasie gewoon. Kennis en begrip van teks toon leemtes. Keuse van bewyse uit teks lukraak en losstaande. Aspekte van opdrag aanvaarbaar uitgevoer.	Voldoende 5 punte	Inleiding en slot toon poging tot standpunt inname en opsomming, maar betogende styl nie bewustelik aanwesig nie. Neig tot vertelling. Samehang nie goed bewerkstellig nie. Register en woordgebruik soms onakkuraat. Taalfoute raak opmerklik. Lengte pla. Te kort vir of ver oor woordtal; lei tot niksseggende of herhalende stellings.

Kode 3 E 49-40%	Redelik 9-8 punte	Min sprake van eie siening. Weergawe nie onderwerpgerig. Slegs oorvertel van inhoud. Motivering van min waarde. Inleiding nie funksioneel as rigtingwyser nie. Slot bloot aanwesig sonder gepaste terugverwysing. Interpretasie baie gemiddeld. Kennis en begrip van teks kom kort. Sukkel om gepaste bewyse uit teks te gebruik. Sommige aspekte van opdrag uitgevoer.	Redelik 4 punte	Inleiding en slot voldoen nie aan vereistes nie. Styl: vertelling oorheers. Struktuur los en samehang ontbreek. Register en woordgebruik soms onakkuraat en hinderlik. Taalfoute raak steurend. Lengte pla. Nie volgens vereistes nie.
Kode 2 F 39-30%	Elementêr 7-6 punte	Eie siening nie merkbaar nie. Motivering feitlik afwesig. Inleiding en slot nie van toepassing wat inhoud betref nie. Begrip en kennis van teks gebrekkig. Bewyse uit teks feitlik afwesig. Min aspekte van opdrag aangeraak. Bedoeling van opstel moeilik om te verstaan. Voorbereiding blyk onvoldoende te wees. Vertelling onakkuraat. Inhoud en betoog slaag nie.	Elementêr 3 punte	Inleiding en/of slot afwesig. Selfs vertelling ongestruktureerd en verwarrend. Register byna afwesig. Woordkeuse dikwels foutief. Heelwat steurende taalfoute. Lengte onvanpas.
Kode 1 G – H 29-0%	Ontoereikend 5-0 punte	Geen tekens van eie denke nie. Inleiding en/of slot van geen waarde nie of afwesig. Respons betrek skaars onderwerp en opdrag. Moeilik om opstel te verstaan. Foutiewe en onvolledige kennis van teks. Bewyse uit teks afwesig. Onvoldoende voorbereiding.	Ontoereikend 2-0 punte	Inleiding en slot afwesig of nutteloos. Styl, slegs aaneenlopende teks, moeilik om te verstaan. Baie taal- en spelfoute. Woordkeuse pas nie onderwerp of genre nie. Lengte problematies.

D17 RUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE SKRYFSTUKKE

Lengte: 250 woorde

(Let asb. op dat lengtevereiste deurgaans geld as deel van formaat en styl.)

Indien lengte nie die vereistes nakom nie, moet 'n kategorie-verskuiwing gemaak word.

Totaal 20 punte

Vlak en punt	Inhoud en doel		Styl, taal, formaat
Vlak 7 Uitmuntend 10-8	Inhoud uitstekend en volledig volgens opdrag. Doel en teikenleser voortdurend duidelik.. Kreatief, relevant, sprankelend. Oorspronklike idees.	10-8	Hoogsgesofistikeerde gebruik van taalkonvensies. Woordeskat en register uitstekend gepas volgens opdrag. Formaat absoluut korrek.
Vlak 6 Baie goed 7.5-7	Inhoud gepas volgens opdrag. Relevant, goeie detail. Doel en teikenleser nie heeltemal volgehou nie. Opdrag korrek uitgevoer. Detail interessant. Diepte kom effens kort.	7.5-7	Taalkonvensies goed gebruik. Register en woordeskat baie goed hoewel enkele swakhede voorkom. Taal en sinsbou hoofsaaklik korrek. Formaat hoofsaaklik korrek.
Vlak 5 Goed 6.5-6	Inhoud bevredigend volgens opdrag. Poging tot gepaste doel en inagneming van teikenleser. Af en toe steurende leemtes. Enkele interessante idees, maar eie stem en diepte kom kort. 'n Gemiddelde respons.	6.5-6	Taalkonvensies, register en woordeskat genoegsaam vir 'n gemiddelde respons. Taal en sinsbou toon soms foute. Formaat meesal korrek. Styl toon begrip vir opdrag.
Vlak 4 Voldoende 5.5-5	Leerder toon begrip vir opdrag en probeer doel en teikenleser in ag neem. Poging nie heeltemal geslaagd nie. Respons baie gewoon en gemiddeld. Min sprake van eie stem en oorspronklikheid.	5.5-5	Register en woordeskat gewoon en algemeen. Taal en sinsbou toon lastige foute. Formaat toon steurende leemtes. Styl en toon nie genoegsaam volgens opdrag nie.
Vlak 3 Redelik 4.5-4	Poging om opdrag uit te voer nie heeltemal geslaagd nie. Min tekens van gepaste teikenleser. Inhoud eenvoudig en verbeeldingloos. Pedanties.	4.5-4	Formaat meesal onvanpas. Register en woordeskat pas nie die opdrag nie. Styl en toon dikwels foutief. Taal-, spel-, sinsbou swak.
Vlak 2 Elementêr 3.5-3	Opdrag nie korrek uitgevoer nie. Teikengroep geïgnoreer. Beperkte respons in die algemeen. Kandidaat toon min insig in en kennis van vereistes. Inhoud kom kort. Kandidaat het waarskynlik nie vraag en opdrag verstaan nie.	3.5-3	Formaat toon baie foute. Min begrip van korrekte register, woordeskat en taalfunksies. Selfs lengte is foutief. Styl en toon onvanpas.
Vlak 1 Ontoereikend 2.5-0	Min tekens van begrip van opdrag. Selfs onsinnig. Kandidaat is duidelik nie in beheer van hierdie afdeling van skryfwerk nie. Kandidaat kan nie slaag nie.	2.5.	Formaat heeltemal foutief. Geen begrip van korrekte taal-, register-, en/of formaat-konvensies nie. Geen moontlikheid van 'n slaagsyfer nie.

Bloom se taksonomie vir die assessering van kognitiewe ontwikkeling.

Denkvlakke	Trefwoorde	Vrae	Aktiwiteite
1. Kennisvlak Die klem val op die geheue en die herroeping van dit wat vroeër geleer is.	beskryf/vertel definieer herinner/herken/herroep onderskei memoriseer/onthou selekteer soek/toon aan/wys	Wat is ....? Wie is ....? Hoeveel ....? Noem die...? Waar ....? Vertel wat gebeur het toe ....? Maak 'n lys van die....? Wat beteken ....?	Maak 'n lys van die belangrikste gebeurtenisse in ... Stel 'n tydlyn saam van ...
2. Begripsvlak Die leerder moet die direkte en geïmpliseerde betekenis van inligting voldoende verstaan en dit op 'n ander manier kan rangskik	assosieer beskryf demonstreer/illustreer/vat saam/som op gee weer herformuleer/herskryf herrangskik identifiseer kontrasteer parafraseer verander verduidelik vergelyk vertaal	Skryf in jou eie woorde Maak 'n opsomming Gee 'n kort oorsig Wie dink jy ...? Onderskei tussen ... Waarom tree ... so op Wat dink jy gaan die gevolg wees van ...? Vergelyk ... en ... se karaktereieenskappe Wat was .. se motief toe hy ...? Watter verhouding bestaan tussen ... en ...? Gee 'n voorbeeld van ... Skryf 'n definisie van ...	Vertel wat gebeur het in jou eie woorde. Illustreer die verhaal Voltooi die spraakborrels van 'n strokiesprent. Maak 'n opsomming van die belangrikste ... Gee die gebeure skematies weer. Teken die verhoogruimte van 'n drama.
3 Toepassingsvlak Die leerder moet die kennis waaroor hy/sy beskik en nuwe kennis wat hy/sy begryp in nuwe situasies toepas.	demonstreer dramatiseer gebruik gee 'n voorbeeld illustreer kies klassifiseer kos op maak 'n gevolgtrekking motiveer	Hoe sal jy optree as ... met jou gebeur? Dramatiseer die episode toe ... Stel jou voor jy is ... Wat sal jy doen as ...? Maak 'n skets van die ... m.b.v. die verhaalinligting Groepeer volgens ... Gee instruksies op om ... Wat sal verander as ...? Kon dit gebeur het in ...? Wanneer sal dit kan gebeur ...?	Gee die feite in 'n berig/verhaal/artikel/liedjie weer. Gee sketse om 'n bepaalde aspek mee te demonstreer. Groepeer die feite en herskryf dit in tabelvorm
4 Ontledingsvlak Leerders ontleed inligting om oorsake te identifiseer, tot gevolgtrekkings te kom, bewyse te vind en om onderliggende verbande te identifiseer. en te motiveer/verduidelik interpreteer.	analiseer/ontleed/bepaal/ differensieer/onderskei/dui die verskil aan gee bewyse gee nog voorbeelde gee oplossings vir ... identifiseer/kategoriseer/ rangskik/klassifiseer selekteer toon aan verdeel vergelyk wat is die doel/oorsaak ..	Toon aan deur watter ontwikkelingsproses ... gaan ... Identifiseer die verskillende stadia in die ontwikkeling van ... Verduidelik simboliek in die teks. Gaan die gebruik van vooruitskouing en terugflitse in die teks na. Watter gebeure is nie logies nie. Motiveer jou antwoord. Wat is die tema?	Stel 'n vraelys op oor die inligting Skryf 'n advertensie om 'n produk te verkoop Gee die verskillende stadia in 'n grafiek/vloei-diagram weer. Rapporteer oor ... Skryf 'n koerantverslag oor ...

Denkvlakke	Trefwoorde	Vrae	Aktiwiteite
<p>5 Sintesevlak</p> <p>Deur oorspronklik, verbeeldingryk en oop/divergent te dink kan leerder losstaande onderdele of feite tot 'n nuwe of unieke geheel (produkt) saamvoeg.</p>	<p>bepplan/ontwerp bou/skep/konstrueer formuleer/skryf hersien ... produseer ... rangskik simboliseer dramatiseer illustreer kombineer komponeer kontrasteer ontwikkel/spekuleer/veralgemeen verduidelik hoe ... voorspel</p>	<p>Wat sal gebeur as ...? Het jy 'n voorstel vir ...? Vertel wat gebeur vanuit die gesigspunt van ... Wat sou 'n oplossing wees vir ...? Watter ander manier is daar om ...? Veronderstel ... het nie so gereageer nie, wat sou dan gebeur het?</p>	<p>Ontwerp 'n nuwe stofomslag vir die boek.</p> <p>Skep 'n nuwe produk om ... Gebruik dieselfde karakters en verhaalpatroon om jou eie verhaal te skryf. Bepplan 'n advertensieveldtog vir Bepplan 'n bemarkingsstrategie Vind 'n manier om ...</p>
<p>6 Evalueeringsvlak</p> <p>Die leerder moet volgens 'n bepaalde waardesisteem oordeelsvermoë aan die dag lê en 'n gemotiveerde eie mening uitspreek. Noukeurige ontleding en motivering is 'n voorvereiste vir evaluering.</p>	<p>aanbeveel beoordeel/evalueer bepaal/besluit/oordeel bewys gee jou mening hoe dink jy lewer kritiek oorweeg takseer verdedig vergelyk voorspel</p>	<p>Motiveer jou standpunt/argument. Hoe effektief is ...? Motiveer jou antwoord. Is die verandering in ... geloofwaardig? Verduidelik waarom jy so dink. Watter veranderinge beveel jy aan? Stem ... se woorde en dade ooreen? Motiveer jou standpunt deur bewyse uit die teks te gee. Hoe sou jy die krisis hanteer? Vergelyk die verhaal/situasie met 'n ander wat dieselfde tema het. Is daar 'n beter oplossing vir ...? Motiveer jou siening. Bepaal die waarde van ...</p>	<p>Stel 'n lys van kriteria op vir ... Ontwerp 'n evalueeringsvorm vir ... Skryf 'n verslag oor ... Debatteer ... Formuleer jou mening oor ... Motiveer jou standpunt. Vergelyk die roman met die filmweergawe daarvan en spreek 'n waardebevestiging uit.</p>

D19 BLOOM SE AANGEPASTE TAKSONOMIE

KOGNITIEWE VLAKKE

Tradisionele model		Aangepaste model	
6	Evaluering	6	Skep
5	Sintese	5	Evalueer
4	Analise	4	Analiseer
3	Toepassing	3	Pas toe op ...
2	Begrip	2	Begryp
1	Kennis	1	Onthou

TREFWOORDE VAN HERSIENE MODEL

Onthou: Herken, herroep

Begrip: Vertolk, verduidelik, klassifiseer, som op, lei af, vergelyk

Toepas: Voer uit, implementeer

Analise: Differensieer, organiseer, skryf toe aan

Evalueer: Kritiseer, beoordeel, regverdig, beveel aan

Skep: Genereer, beplan, produseer

DIE HERSIENE TAKSONOMIE-TABEL**DIE KOGNITIEWE PROSESOMVANG****OMVANG VAN KENNIS Onthou Begryp Pas toe Analiseer Evalueer Skep**

Feitekennis

Konseptuele/begripskennis

Metodiese kennis

Meta-kognitiewe kennis

D 21 KABV-VERANDERINGE

Lengtes van tekste vir luisterbegrip

Tekste	Graad	Lengte van tekste (woorde)
<ul style="list-style-type: none"> • Mondelinge, visuele, oudiovisuele en multimediatekste soos tydskrifartikels, koerante, spotprente, advertensies • Woordeboeke / Tesaurus • Oudiotekste (Graad 10 en 11: greep van twee minute lank. Graad 12: greep van drie minute lank) Lees die tekste ten minste twee maal voor assessering. • Telefoongidse, TV-gidse en -skedules • Transaksionele en kreatiewe tekste • Verwysings- en inligtingstekste • Tekste vir verryking • Oudiovisuele tekste (films, televisieprogramme en dokumentêre programme, skyfievertonings, opnames, radioprogramme, foto's, musiekvideo's) 	10	200
	11	300
	12	400
OF 'n 30-minute toets wat 'n 2-minute oudiogreep (Graad 10 en 11) en 'n 3-minute oudiogreep (Graad 12) insluit, met vrae om te beantwoord.		

Lengte van geskrewe tekste om te gebruik / lees

Type	Graad	Lengte van die teks (woorde)	
Begrip	10	500-600	
	11	600-700	
	12	700-800	
Type	Graad	Lengte van die teks (woorde)	Lengte van opsomming (woorde)
Opsomming	10	280	80-90
	11	320	
	12	350	